

Řízení pohledávek ve firmě Svoboda a Březík – pečivo s. r. o. z pohledu účetního a daňového

Jarmila Eichlerová

Bakalářská práce
2015



Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Ústav financí a účetnictví
akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jarmila Eichlerová**
Osobní číslo: **M11594**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Účetnictví a daně**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Řízení pohledávek ve firmě Svoboda a Březík –
pečivo s. r. o. z pohledu účetního a daňového**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Provedte průzkum literárních pramenů týkajících se daňové a účetní problematiky pohledávek.

II. Praktická část

- Provedte analýzu stávajícího stavu řízení pohledávek z hlediska daňového a účetního ve společnosti Svoboda a Březík – pečivo s. r. o.
- Na základě provedené analýzy navrhněte doporučení pro zlepšení stávajícího stavu.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40 stran**
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BAŘINOVÁ, Dagmar a Iveta VOZŇÁKOVÁ. Pohledávky: právně, daňově, účetně. 3., rozš. vyd. Praha: Grada, 2007, 135 s. ISBN 978-80-247-1816-3.

BOKŠOVÁ, Jiřina. Účetní výkazy pod lupou. Praha: Linde Praha, 2013, 510 s. ISBN 978-80-7201-921-2.

DRBOHLAV, Josef a Tomáš POHL. Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, 244 s. ISBN 978-80-7357-599-1.

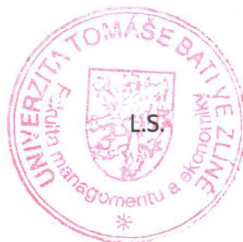
RYNEŠ, Petr. Podvojný účetnictví a závěrka k 1. 1. 2014. 14. aktualiz. vydání. Olomouc: ANAG, 2014, 1139 s. ISBN 978-80-7263-853-6.


SALEK, John G. Accounts Receivable Management Best Practices. 1st ed. Hoboken, N.J.: Wiley, 2005, 224 p. ISBN 978-0471716549.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Marie Paseková, Ph.D.**
Ústav financí a účetnictví
Datum zadání bakalářské práce: **16. února 2015**
Termín odevzdání bakalářské práce: **15. května 2015**

Ve Zlíně dne 16. února 2015


prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka




Ing. Eliška Pastuszková, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 30. 4. 2015


.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá pohledávkami společnosti Svoboda a Březík – pečivo s. r. o. z účetního a daňového pohledu. V teoretické části jsou stručně charakterizovány pohledávky, proces řízení pohledávek a jeho účetní a daňová stránka. V praktické části jsou analyzovány pohledávky z obchodních vztahů společnosti Svoboda a Březík – pečivo s. r. o. a jejich řízení, dopad do účetnictví. Pozornost je zaměřena na tvorbu opravných položek k pohledávkám a odpis pohledávek. Na základě provedené analýzy jsou formulována doporučení pro zlepšení současného stavu a k prevenci vzniku chyb.

Klíčová slova: pohledávky, daně, účetnictví, insolvence, opravné položky k pohledávkám, odpis pohledávky

ABSTRACT

This Bachelor's Degree work focuses on receivables of the limited liability company Svoboda a Březík – pečivo s.r.o. from an accounting and tax point of view. The theoretical part contains a brief characterisation of receivables, the process of managing receivables and their accounting and tax aspects. The practical part contains an analysis of trade receivables of Svoboda a Březík – pečivo s.r.o., their management and their impact on accounting. Attention is focused on creation of adjustment items for receivables and depreciation of receivables. Based on the conducted analysis, recommendations are formulated for improving the current situation and preventing errors from occurring.

Keywords: Receivables, Taxes, Accounting, Insolvency, Adjustment Items for Receivables, Depreciation of Receivables

Děkuji vedoucí bakalářské práce paní doc. Ing. Marii Pasekové, PhD. za odborné vedení, praktické rady a vstřícný přístup při zpracovávání mé práce.

Mé velké poděkování také patří mé nejbližší rodině za trpělivost, toleranci a pochopení nejen při zpracovávání bakalářské práce, ale také po celou dobu studia.

OBSAH

ÚVOD	9
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 CHARAKTERISTIKA POHLEDÁVEK	13
1.1 VZNIK POHLEDÁVKY	13
1.2 TŘÍDĚNÍ POHLEDÁVEK.....	13
1.2.1 Z hlediska času	13
1.2.2 Z hlediska způsobu účtování při vzniku pohledávky	14
1.2.3 Členění podle pravděpodobnosti splacení pohledávky	14
1.2.4 Z hlediska insolvenčního zákona	14
1.3 ZÁNİK POHLEDÁVKY	15
1.4 PROMLČENÍ POHLEDÁVKY	15
2 ŘÍZENÍ POHLEDÁVEK	17
2.1 PREVENCE VZNIKU POHLEDÁVEK PO SPLATNOSTI	17
2.1.1 Smluvní pokuta	17
2.1.2 Záloha.....	18
2.1.3 Ručení	18
2.2 VYMÁHÁNÍ POHLEDÁVEK PO SPLATNOSTI MIMOSOUDNÍ CESTOU	18
2.2.1 Vymáhání pomocí inkasní agentury.....	18
2.2.2 Vymáhání vlastními silami	19
2.2.3 Zápočet pohledávek	19
2.2.4 Postoupení pohledávky	19
2.2.5 Rozhodčí řízení	20
2.3 VYMÁHÁNÍ POHLEDÁVEK PO SPLATNOSTI SOUDNÍ CESTOU	20
2.4 INSOLVENČNÍ ŘÍZENÍ	21
2.4.1 Zahájení insolvenčního řízení, přihlašování pohledávek	21
2.4.2 Způsoby řešení úpadku (hrozícího úpadku).....	22
2.4.2.1 Konkurs.....	22
2.4.2.2 Oddlužení.....	23
2.4.2.3 Reorganizace.....	24
3 ÚČETNÍ A DAŇOVÉ ASPEKTY ŘÍZENÍ POHLEDÁVEK	25
3.1 PRÁVNÍ ÚPRAVA POHLEDÁVEK V ÚČETNÍCH A DAŇOVÝCH PŘEDPÍSECH ČR.....	25
3.2 OCEŇOVÁNÍ POHLEDÁVEK Z OBCHODNÍCH VZTAHŮ	25
3.3 ÚČTOVÁNÍ O VZNIKU POHLEDÁVEK Z OBCHODNÍCH VZTAHŮ	26
3.4 EVIDENCE POHLEDÁVEK Z OBCHODNÍCH VZTAHŮ	26
3.5 SMLUVNÍ POKUTA	27
3.6 ZÁLOHA OD ODBĚRATELE	27
3.7 ZÁPOČET POHLEDÁVEK	27
3.8 POSTOUPENÍ POHLEDÁVKY.....	28
3.9 OPRAVNÉ POLOŽKY K POHLEDÁVKÁM	28
3.9.1 Účetní opravné položky	29
3.9.2 Zákonné opravné položky	29

3.9.2.1	Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenční řízení – podle § 8 ZoR	31
3.9.2.2	Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám do 30 000 Kč – podle § 8c ZoR 31	
3.9.2.3	Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994 – podle § 8a ZoR.....	31
3.10	ODPIS POHLEDÁVEK	32
II	PRAKTICKÁ ČÁST	34
4	PŘEDSTAVENÍ SPOLEČNOSTI SVOBODA A BŘEZÍK – PEČIVO S. R. O.....	35
4.1	CHARAKTERISTIKA SPOLEČNOSTI PODLE ZÁPISU V OBCHODNÍM REJSTRÍKU.....	35
4.2	HISTORIE A SOUČASNOST SPOLEČNOSTI	35
4.3	MAJETKOVÁ A FINANČNÍ STRUKTURA SPOLEČNOSTI	37
5	ANALÝZA POHLEDÁVEK.....	40
5.1	ZACHYCENÍ POHLEDÁVEK V ROZVAZE	40
5.2	VÝVOJ POHLEDÁVEK Z OBCHODNÍCH VZTAHŮ	41
5.3	ŘÍZENÍ POHLEDÁVEK Z OBCHODNÍCH VZTAHŮ	42
5.3.1	Preventivní opatření proti vzniku pohledávek po splatnosti	43
5.3.2	Vymáhání pohledávek po splatnosti	43
5.3.3	Vymáhání pohledávek rozhodčím, soudním nebo insolvenčním řízením.....	44
5.4	EVIDENCE POHLEDÁVEK Z OBCHODNÍCH VZTAHŮ V ÚČETNICTVÍ.....	45
5.5	OPRAVNÉ POLOŽKY K POHLEDÁVKÁM PO SPLATNOSTI A ODPIS POHLEDÁVEK.....	45
5.5.1	Analýza stavu, tvorby a zúčtování opravných položek k pohledávkám a odpisu pohledávek k 31. 12. 2013	47
5.5.2	Návrh tvorby a rozpouštění opravných položek a odpisu pohledávek, jejich účtování k 31. 12. 2014	49
5.5.2.1	Příklad tvorby opravných položek podle § 8 ZoR – k pohledávkám v insolvenčním řízení.....	50
5.5.2.2	Příklad tvorby opravných položek k pohledávkám vzniklým po 1. 1. 2014	50
5.5.2.3	Příklad nedaňového odpisu pohledávek	51
5.5.2.4	Příklad vlivu promlčecí lhůty na možnost daňově uznatelného odpisu pohledávek	52
6	DOPORUČENÍ PRO ZLEPŠENÍ STÁVAJÍCÍHO STAVU	54
	ZÁVĚR	57
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	58
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	61
	SEZNAM OBRÁZKŮ	62
	SEZNAM TABULEK.....	63

ÚVOD

Pohledávky jsou běžnou součástí života každého podniku, který neprodává své zboží nebo služby pouze za hotové, a tvoří obvykle významnou složku jeho aktiv. Bývají také velmi často skloňovaným pojmem v podniku, neboť jen velmi malá část podniků se nemusí zabývat pohledávkami po splatnosti a jejich vymáháním. Schopnost vymocit své pohledávky a inkasovat tak peníze za dodané zboží nebo poskytnuté služby se může stát jedním z důležitých faktorů rozhodujících o budoucnosti, zda podnik obstojí v konkurenci a zda dokáže přežít a dlouhodobě se udržet na trhu. Nejčastěji podniky musí vymáhat pohledávky, které vznikají z jejich předmětu činnosti, tedy pohledávky z obchodních vztahů.

Aby podniku nenarůstal podíl pohledávek po splatnosti, je nucen se o své pohledávky starat od jejich vzniku až do okamžiku jejich úhrady, tzn. pohledávky řídit. Tato činnost zahrnuje jak kroky preventivní, snižující riziko vzniku pohledávek po splatnosti ještě před vznikem pohledávky, tak jednotlivé kroky vymáhání pohledávek po splatnosti.

Ačkoliv je z hlediska pohledávek pro podnik nejdůležitější jejich včasná úhrada od odběratelů, nezanedbatelná je také účetní a daňová stránka. Pohledávky jsou totiž účtovány ve výnosech, takže ovlivňují výši účetního zisku nebo ztráty, a to bez ohledu na to, zda podnik pohledávku inkasoval nebo ne. Tento výnos je navíc předmětem daně z příjmu a plátcí daně z přidané hodnoty z něho musí také odvést DPH, i když pohledávka není uhrazena. Na obě tyto daňové povinnosti je nucen podnik v případě neuhrazené pohledávky použít jiné finanční zdroje, než které by měl k dispozici při včasné úhradě pohledávky. Účetní a daňové předpisy umožňují vytváření opravných položek a odpis pohledávky, které tyto dopady zmírňují.

Právě účetní a daňovou stránkou řízení pohledávek se zabývá tato bakalářská práce. Je zaměřena na pohledávky z obchodních vztahů společnosti Svoboda a Březík – pečivo s. r. o., to znamená především na pohledávky za dodávky pečiva. Po charakteristice pohledávek, popisu procesu řízení pohledávek a jeho účetní a daňové stránky v teoretické části bude v praktické části představena společnost Svoboda a Březík – pečivo s. r. o. a analyzovány účetní a daňové aspekty řízení pohledávek z obchodních vztahů této společnosti. Stěžejní část je zaměřena na tvorbu a rozpouštění opravných položek a odpis pohledávek v letech 2013 a 2014. Po provedené analýze budou formulována doporučení pro další období, která by měla vést ke zlepšení současného stavu a k prevenci vzniku chyb.

Při analýze pohledávek nejsou používána jména ani názvy dlužníků, v zájmu jejich utajení jsem použila pouze zkratky.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Cílem této bakalářské práce je provedení analýzy současného stavu účetní a daňové stránky řízení pohledávek z obchodních vztahů ve zvolené společnosti, na základě této analýzy nalézt případné nedostatky a doporučit opatření, která povedou k prevenci vzniku nedostatků a ke zlepšení současného stavu.

Díličím cílem je pak stručné vymezení hlavních pojmů souvisejících s pohledávkami, objasnění procesu řízení pohledávek a jeho účetních a daňových aspektů, to vše v souladu s teoretickými poznatky získanými z dostupných zdrojů vztahujících se k účetní a daňové problematice pohledávek.

V zájmu dosažení stanovených cílů je bakalářská práce rozdělena do dvou částí: teoretické a praktické.

V první části jsou teoreticky vysvětleny pojmy související s pohledávkami, popsán proces řízení pohledávek a tento proces analyzován z hlediska účetního a daňového.

Ve druhé části jsou získané teoretické poznatky aplikovány na konkrétní příklad - společnost Svoboda a Březík – pečivo s. r. o. Po stručném představení společnosti a analýze majtkové a finanční struktury společnosti za období 2010 – 2013 je provedena analýza pohledávek společnosti se zaměřením na pohledávky z obchodních vztahů. Důraz je kladen na účetní a daňový dopad jednotlivých částí procesu řízení pohledávek z obchodních vztahů společnosti, zejména na tvorbu a zúčtování opravných položek k pohledávkám a odpis pohledávek.

Na základě provedené analýzy jsou na konci praktické části práce formulována doporučení pro společnost, ve kterých jsou shrnuty nedostatky a navržena opatření, která by měla vést ke zlepšení zjištěného stavu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA POHLEDÁVEK

Pohledávka představuje z právního hlediska právo (nárok), který vzniká jednomu účastníku (věřiteli) vůči druhému účastníku (dlužníkovi). Jedná se o právo věřitele požadovat po dlužníkovi plnění vyplývající z jeho závazku. Toto plnění může být ve formě peněžité i nepeněžité. (Drbohlav a Pohl, 2011, s. 17)

V podnikové praxi pak jsou pohledávky nárokem podniku vůči jiným subjektům inkasovat peněžní nebo nepeněžní plnění za dodávku zboží nebo poskytnutí služby. Věřitel má právo toto plnění vymáhat a dlužník má povinnost pohledávku splatit. (Bokšová, 2013, s. 389)

1.1 Vznik pohledávky

Obecné důvody vzniku pohledávky můžeme nalézt v §§ 1721 a 1723 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, podle kterého vznikají závazky ze smlouvy, protiprávního činu nebo z jiné právní skutečnosti, která je k tomu podle právního řádu způsobilá. Z takto vzniklého závazku má věřitel vůči dlužníku právo na plnění jako na pohledávku. (Česko, ©2014e, s. 1208)

Šantrůček a Štědra (2012, s. 11) uvádí 3 důvody vzniku pohledávek v podniku:

- **pohledávky z obchodního styku** – pohledávky vzniklé vystavením platebního dokladu dodavatelem vůči odběrateli; do této kategorie zahrnuje také pohledávky z leasingových smluv,
- **pohledávky z peněžních půjček a bankovních úvěrů**, pohledávky z dluhopisů,
- **ostatní pohledávky** – pohledávky z pracovně právních vztahů, sociálního a zdravotního pojištění, pohledávky vůči státu z daňových povinností.

1.2 Třídění pohledávek

Pohledávky můžeme členit z různých hledisek: z časového hlediska, podle způsobu účtování při vzniku pohledávky nebo podle pravděpodobnosti splacení pohledávky.

1.2.1 Z hlediska času

Vyhláška 500/2002 Sb. (Česko, ©2014c, s. 9694-9695) člení pohledávky z hlediska délky doby splatnosti v okamžiku sestavení účetní závěrky:

- **dlouhodobé pohledávky** – pohledávky mající v okamžiku sestavení účetní závěrky dobu splatnosti delší než 1 rok a odložená daňová pohledávka,
- **krátkodobé pohledávky** – pohledávky mající v okamžiku sestavení účetní závěrky dobu splatnosti jeden rok a kratší.

1.2.2 Z hlediska způsobu účtování při vzniku pohledávky

Pilařová (2006) člení pohledávky z hlediska způsobu účtování při vzniku pohledávky na:

- **pohledávky účtované při jejich vzniku do výnosů** – pohledávky vzniklé z obchodního styku (pohledávky vzniklé z předmětu činnosti účetní jednotky), prodeje majetku, smluvních sankcí, náhrady škod a podobně,
- **pohledávky účtované při jejich vzniku rozvahově** – pohledávky vzniklé z poskytnutých záloh, půjčených peněz, pohledávky vůči státu a podobně.

Toto členění je podstatné při řízení pohledávek z hlediska účetního a daňového.

1.2.3 Členění podle pravděpodobnosti splacení pohledávky

Bařinová a Vozňáková (2007, s. 71) člení pohledávky z hlediska schopnosti a ochoty dlužníka pohledávku splatit:

- **běžné pohledávky** – dlužník se nachází v příznivé situaci, nejsou pochybnosti o včasném splacení pohledávky,
- **sporné pohledávky** – dlužník nesouhlasí s určitou náležitostí pohledávky,
- **pochybné pohledávky** – pohledávka je po termínu splatnosti, dlužník byl vyzván k její úhradě, je pravděpodobná a možná úhrada buď celé pohledávky, nebo její části,
- **nedobytné pohledávky** – pohledávka má znaky nenávratnosti nebo je návratná jen v malé části.

1.2.4 Z hlediska insolvenčního zákona

Z hlediska zákona č. 182/2006 Sb. (insolvenční zákon) lze pohledávky dělit do 3 skupin:

- **pohledávky za podstatou a pohledávky postavené jim na roveň** vyjmenované v insolvenčním zákoně; tyto pohledávky jsou označovány jako přednostní a jsou uspokojovány v průběhu insolvenčního řízení,

- **pohledávky zajištěných věřitelů** – pohledávky zajištěné majetkem, který patří do majetkové podstaty,
- **nepřednostní pohledávky** – pohledávky nepatřící do výše uvedených dvou skupin, bývají označovány jako ostatní pohledávky. (Maršíková, 2014, s. 67-69)

1.3 Zánik pohledávky

Pohledávky nejčastěji zanikají splněním závazku ze strany dlužníka - jeho úhradou, buď plnou, nebo částečnou. Mohou ale také zaniknout některým z následujících případů:

- pohledávka zaniká a je současně nahrazována pohledávkou jinou, tzn. jedno aktívum je nahrazeno v účetnictví jiným,
- zánik pohledávky započtením v případě, že si strany dluží vzájemně plnění stejného druhu,
- splynutím práva s povinností (v případě fúzí nebo vkladů),
- ostatní případy zániku pohledávek, kdy nebyly pohledávky splněny ani započteny (například prominutím dluhu). (Ryneš, 2014, s. 172-173)

1.4 Promlčení pohledávky

Občanský zákoník (který vstoupil v platnost 1. 1. 2014) stanoví promlčecí lhůtu, která trvá 3 roky. V případě, že není pohledávka v této promlčecí lhůtě uhrazena, je promlčena a dlužník není povinen platit. Pokud však dlužník v promlčecí lhůtě uhradí pohledávku, nemůže požadovat vrácení takové úhrady. Smluvní strany si mohou dohodnout i jinou délku promlčecí lhůty, ta ale nemůže být kratší než 1 rok a delší než 15 let. (Česko, ©2014e, s. 1095)

Pro pohledávky vzniklé na základě smluv uzavřených do konce roku 2013 platí promlčecí lhůty stanovené dřívějšími právními předpisy, tedy 4 roky pro závazkové vztahy uzavřené podle obchodního zákoníku (zákon č. 513/1991 Sb.) a 3 roky pro závazkové vztahy uzavřené podle dřívějšího občanského zákoníku (zákon č. 40/1964 Sb.). (Pilařová, 2014, s. 15)

Jestliže dlužník písemným prohlášením uzná svůj dluh, potom se má za to, že dluh v době uznání trvá v uznaném rozsahu. V takovém případě se dluh promlčí za deset let ode dne, kdy k jeho uznání došlo nebo za deset let od posledního dne doby, kterou pro splnění dluhu

v uznání dluhu určil (byla-li dlužníkem v uznání dluhu určena doba, do které splní). (Česko, ©2014e, s. 1096)

2 ŘÍZENÍ POHLEDÁVEK

Řízením pohledávek podniku rozumíme takové činnosti v podniku, které povedou k optimálnímu usměrňování jeho pohledávek, to znamená ovlivňování pohledávek podniku jak po celou dobu jejich existence, tak v okamžiku před jejich vznikem (před uzavřením smlouvy). Smyslem řízení pohledávek je dosažení pouze malého podílu faktur zákazníků platících se zpožděním a minimalizace podílu nedobytných pohledávek (FAME, © 2010-2011; Vozňáková, 2004, s. 7)

Salek (2005, s. 1) uvádí, že podniky vynakládají nemalé prostředky na zajištění růstu tržeb. Protože podnik potřebuje ke svému životu hotovost, musí být tržby na hotovost přeměněny. Proto každá tržba, která se stane pohledávkou, musí být řízena a inkasována.

Základem procesu řízení pohledávek je jejich důsledná evidence, aby podnik mohl objem pohledávek kontrolovat a analyzovat.

Řízení pohledávek můžeme rozdělit do dvou oblastí – prevence a vymáhání.

2.1 Prevence vzniku pohledávek po splatnosti

Základním preventivním opatřením sloužícím k předcházení vzniku pohledávek po splatnosti a nedobytných pohledávek je správný výběr obchodních partnerů, tedy ověřování bonity nových a hodnocení platební morálky stávajících zákazníků. Druhým krokem je pak uzavření takové smlouvy, která jasně stanovuje dodací a platební podmínky a pohledávku zajišťuje. (Synek, 2011, s. 339-340)

Ve smlouvě si pak mohou smluvní strany sjednat také další zajišťovací instrumenty, kterými mohou být smluvní pokuta, záloha, ručení, pojištění pohledávky, dokumentární akreditiv, dokumentární inkaso, směnky, zástavní právo a další. (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 15-42)

Mezi nejběžnější způsoby zajištění pohledávek patří smluvní pokuta, záloha, případně ručení.

2.1.1 Smluvní pokuta

Občanský zákoník stanoví, že smluvní strany si mohou sjednat smluvní pokutu pro případ porušení smlouvy, tedy i pro případ prodlení s úhradou pohledávky. Její výše je buď ve smlouvě přímo stanovena, nebo je ve smlouvě uveden způsob, jakým se výše smluvní pokuty vypočte. Smluvní pokuta má nejčastěji podobu peněžitou. Tím, že dlužník je pod po-

hrůžkou majetkové újmy, nutí ho smluvní pokuta ke splnění závazku. (Česko, ©2014e, s. 1244; Drbohlav a Pohl, 2011, s. 202)

Smluvní pokuta je samostatným nárokem, její promlčecí lhůta je nezávislá na pohledávce, ke které se vztahuje. Pro uplatnění u soudu nebo v konkurzním řízení musí být vyčíslena a samostatně uplatňována. (Drbohlav a Pohl, 2011, s. 202)

2.1.2 Záloha

Smluvní strany si mohou ve smlouvě dohodnout, že odběratel uhradí dodavateli zálohu ve sjednané výši. Tato záloha může být také v celkové hodnotě dodávky nebo služby. (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 15)

2.1.3 Ručení

Ručení je takové zajištění pohledávky, kdy vedle vztahu dlužníka a věřitele ještě vznikne vztah třetí – mezi věřitelem a ručitelem. Ručitel musí písemnou formou prohlásit, že uspokojí pohledávku věřitele v případě, že dlužník svůj dluh nesplní ani v přiměřené lhůtě po písemné výzvě. Ručení zanikne zánikem dluhu, který zajišťuje. Podstatné však je, že ručení nezaniká v případě, že dluh zanikl pro nemožnost plnění dlužníka, pokud jej může splnit ručitel. Stejně tak ručení nezanikne pro zánik právnické osoby, která je dlužníkem. (Česko, ©2014e, s. 1241)

2.2 Vymáhání pohledávek po splatnosti mimosoudní cestou

Pokud nedojde k úhradě pohledávky v době její splatnosti, je věřitel nucen přistoupit k vymáhání pohledávky. Při mimosoudním vymáhání může zvolit dvě cesty: vymáhání vlastními silami nebo vymáhání s využitím inkasní agentury.

2.2.1 Vymáhání pomocí inkasní agentury

Jednou z možností mimosoudního vymáhání pohledávek je využití služeb inkasní agentury. Tento způsob vymáhání lze považovat za efektivnější než vymáhání vlastními silami. Vymáhání vlastními silami může totiž být finančně nákladné, a to bez ohledu na úspěšnost vymožení dlužné částky. Inkasní agentura oproti tomu může nabídnout vymáhání pohledávek s tím, že odměnou je pouze stanovené procento z vymožené částky. (Pilátová a Richter, 2011, s. 36-37)

2.2.2 Vymáhání vlastními silami

Nejčastější metodou vymáhání pohledávek po skončení doby jejich splatnosti je upomínání dlužníka. Věřitel může upomínat dlužníka telefonicky, elektronickou nebo písemnou formou (obyčejným nebo doporučeným dopisem). Zasláné upomínky – výzvy k zaplacení dlužné částky jsou pak důležitou součástí dokladů přiložených k žalobě v případě, že věřitel přistoupí k soudnímu vymáhání pohledávky. (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 57; FAME, © 2010-2011)

Při vymáhání pohledávky vlastními silami je vhodné zajistit, aby dlužník písemně uznal svůj závazek, a to jak pro případné právní vymáhání dluhu, tak pro desetiletou promlčecí lhůtu.

2.2.3 Zápočet pohledávek

Započtení pohledávek a závazků je jednoduchým způsobem, jak zajistit splatnost pohledávky vlastními silami. Započtení jako způsob zániku závazků (a tedy i pohledávek ze strany věřitele) upravuje občanský zákoník, který říká, že započíst je možné pouze pohledávky, které je možné uplatnit před soudem. Dalším nutným předpokladem započtení je vzájemnost pohledávek a stejnorodost předmětu jejich plnění. Započíst je možné i promlčené pohledávky, pokud promlčení nastalo až poté, kdy se pohledávka stala způsobilou k započtení. K započtení pohledávek a závazků může dojít buď na základě uzavřené dohody o vzájemném vyrovnání pohledávek a závazků nebo na základě jednostranného právního jednání - prohlášení jedné ze stran. (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 47-48, Česko, ©2014e, s. 1237-1238)

2.2.4 Postoupení pohledávky

Problém s obtížným vymáháním pohledávky je možné řešit jejím smluvním postoupením jiné osobě – postupníkovi – s cílem získání v pohledávce vázaných peněz v co nejkratší době. K postoupení pohledávky není třeba souhlasu dlužníka, pouze ho o postoupení původní věřitel (postupitel) uvědomí nebo nový věřitel (postupník) prokáže, že k postoupení došlo. Postoupením nenabývá postupník pouze pohledávku, ale také její příslušenství a práva s pohledávkou spojená. (Česko, ©2014e, s.1227-1228)

2.2.5 Rozhodčí řízení

Pokud se smluvní strany dohodnou a součástí jejich smlouvy (např. kupní smlouvy, smlouvy o dílo) je rozhodčí doložka nebo dokonce spolu uzavřou rozhodčí smlouvy, mohou být spory týkající se úhrady pohledávky řešeny prostřednictvím rozhodce nebo rozhodčího soudu. Výhodou rozhodčího řízení je především rychlost – žaloba je řešena ihned po zaplacení poplatku za rozhodčí řízení a rozhodčí řízení je jednoinstanční. (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 51-54, Česko, ©2014a, s. 2106)

2.3 Vymáhání pohledávek po splatnosti soudní cestou

Nedaří-li se věřiteli vymožení pohledávky vlastními silami nebo některou jinou mimosoudní cestou, bývá obvykle nucen přistoupit k vymáhání cestou soudního řízení, v případě dlužníka v úpadku nebo hrozícím úpadku pak cestou insolvenčního řízení.

Vymáhání pohledávky v rámci soudního řízení se zahajuje doručením žaloby místně příslušnému soudu, kterým je obecný soud odpůrce (dlužníka). V dokladech přiložených k žalobě by neměly chybět upomínky zaslané věřitelem dlužníkovi. Žalobou podává věřitel návrh na vydání platebního rozkazu. V návrhu je třeba uvést nejen dlužnou částku, ale také úrok z prodlení a náklady soudního řízení, které tvoří příslušenství pohledávky. (Bařinová a Vozňáková, 2007, s. 56-57)

Není-li soudně přiznaná pohledávka dlužníkem uhrazena, může věřitel k uspokojení této pohledávky využít výkon rozhodnutí soudem nebo exekuci. Věřitel buď podá k obecnému soudu dlužníka návrh na výkon rozhodnutí, nebo exekutorovi (osobě zapsané v seznamu exekutorů u Exekutorské komory České republiky) podá návrh na nařízení exekuce. Obecný soud po posouzení může vydat usnesení o výkonu rozhodnutí nebo (v případě exekuce) usnesením nařídí exekuci. Výkon rozhodnutí (exekuce) k zaplacení peněžní částky se provede buď srážkou ze mzdy nebo z jiných příjmů, příkázáním pohledávky, správou nemovité věci, prodejem movitých nebo nemovitých věcí, postižením závodu, zřízením soudcovského (exekutorského) zástavního práva k nemovitým věcem. Exekuci lze navíc provést pozastavením řidičského oprávnění. (Česko, ©2014b, s. 3041, Drbohlav a Pohl, 2011, s. 113-121)

2.4 Insolvenční řízení

Insolvenční řízení je upraveno zákonem č. 182/2006 Sb. a jedná se o takové soudní řízení, jehož předmětem je úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka a také způsob řešení úpadku. O úpadku dlužníka hovoříme tehdy, jestliže má více věřitelů a takové peněžité závazky po lhůtě splatnosti delší než 30 dnů, které není schopen splnit (dlužník je v platební neschopnosti). Podnikající právnická nebo fyzická osoba je v úpadku také v případě, je-li předlužena, tj. má více věřitelů a souhrn jejich závazků převyšuje hodnotu jejího majetku. Hrozící úpadek nastává tehdy, kdy lze důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen splnit řádně a včas podstatnou část ze svých závazků. (Česko, ©2014d, s. 2130-2131)

V rámci mezinárodní vědecké konference *Insolvency 2013 – konec jedné etapy, začátek další?* konané v roce 2013 byl prezentován zajímavý výzkum provedený Marií Pasekovou, Zuzanou Crhovou a Evou Kuderovou mezi zástupci malých a středních podniků z České republiky. Tento výzkum se týkal pohledávek po splatnosti a jejich řešení v rámci insolvenčního řízení. Z výzkumu vyplynulo, že insolvenční řízení jako způsob vymáhání pohledávek není mezi malými a středními podniky příliš často využíváno - návrh na insolvenční řízení podala pouze přibližně třetina respondentů dotazníkového šetření evidujících pohledávky po splatnosti více než 90 dnů. Získané částky z insolvenčních řízení u respondentů byly také poměrně malé – více než polovina respondentů získala zpátky jen do 5 % z původní hodnoty pohledávky. (Paseková, Crhová a Kuderová, 2013, s. 74-76)

2.4.1 Zahájení insolvenčního řízení, přihlašování pohledávek

Věřitel, kterému dluží jeho obchodní partner, se může stát účastníkem insolvenčního řízení dvěma způsoby: buď podává insolvenční návrh na svého dlužníka nebo uplatní pohledávku v již existujícím insolvenčním řízení přihláškou.

Podáním insolvenčního návrhu (návrhu na zahájení insolvenčního řízení) je zahájeno insolvenční řízení. Insolvenční návrh může při úpadku dlužníka podat jak věřitel, tak i sám dlužník; při hrozícím úpadku však návrh může podat pouze dlužník. Podává-li insolvenční návrh věřitel, musí v návrhu doložit, že má vůči dlužníkovi splatnou pohledávku. Současně s návrhem musí také doložit přihlášku této pohledávky. Protože jednou z podmínek úpadku je více věřitelů, musí také věřitel podávající insolvenční návrh označit alespoň jednoho dalšího věřitele a uvést údaje o jeho pohledávce. O tom, že bylo insolvenční řízení zaháje-

no, informuje insolvenční soud vyhláškou zveřejněnou v insolvenčním rejstříku. (Maršíková, 2014, s. 71)

Od zahájení insolvenčního řízení mohou další věřitelé dlužníka uplatňovat své pohledávky přihláškou. Maršíková (2014, s. 77) však doporučuje věřitelům přihlašovat pohledávky až po rozhodnutí o úpadku, neboť v zahájeném insolvenčním řízení nemusí být rozhodnuto o úpadku dlužníka a přihlášení pohledávek by bylo zbytečné. Pokud insolvenční soud rozhodne o úpadku dlužníka, je v rozhodnutí o úpadku stanovena lhůta pro podávání přihlášek pohledávek. Tato lhůta činí 2 měsíce, při řešení úpadku oddlužením je lhůta dlouhá 30 dnů. Po uplynutí stanovené lhůty není možné přihlašovat další pohledávky. (Maršíková, 2014, s. 77)

Z hlediska věřitelů je potřebné zmínit, že v žádném způsobu řešení úpadku se neuspokojí:

- úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek přihlášených věřitelů vzniklých před rozhodnutím o úpadku, pokud přirostly až v době po tomto rozhodnutí, ani z pohledávek věřitelů, které se staly splatné až po rozhodnutí o úpadku,
- smluvní pokuty, u kterých právo na uplatnění vzniklo až po rozhodnutí o úpadku,
- pohledávky věřitelů z darovacích smluv,
- náklady účastníků insolvenčního řízení, které jim vznikly účastí v tomto řízení,
- mimosoudní sankce postihující majetek dlužníka (výjimkou jsou příslušenství daní, poplatků, pojistného na soc. zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění, pokud vznikla povinnost zaplatit toto před rozhodnutím o úpadku). (Česko, ©2014d, s. 2159)

2.4.2 Způsoby řešení úpadku (hrozícího úpadku)

Insolvenční zákon stanoví čtyři způsoby řešení úpadku nebo hrozícího úpadku: konkurs, reorganizace, oddlužení a zvláštní způsoby řešení úpadku stanovené insolvenčním zákonem pro určité subjekty nebo pro určité druhy případů. (Česko, ©2014d, s. 2131)

2.4.2.1 Konkurs

Konkurs je likvidační formou řešení úpadku a spočívá v tom, že dlužník v důsledku prohlášení konkursu ztrácí možnost disponovat s majetkem tvořícím majetkovou podstatu (tj.

pohledávky věřitelů jsou zásadně uspokojovány z výnosu zpeněžení majetkové podstaty). (Maršíková, 2014, s. 113)

Majetkovou podstatu tvoří především peněžní prostředky, věci movité a nemovité, podnik, soubor věcí a věci hromadné, různé formy vkladů, akcie, směnky, šeky a jiné cenné papíry, obchodní podíl, dlužníkovy peněžité i nepeněžité pohledávky, dlužníková mzda nebo plat, pracovní odměna jako člena družstva a příjmy, které dlužníkovi nahrazují odměnu za práci (resp. zabavitelná část těchto příjmů) a další práva a jiné majetkové hodnoty, pokud jsou ocenitelné penězi. (Česko, ©2014d, s. 2165)

Insolvenční správce (stanovený insolvenčním soudem) po zpeněžení majetkové podstaty hradí pohledávky za majetkovou podstatou, pohledávky jim na roveň postavené, náklady související se správou majetkové podstaty a pohledávky zajištěných věřitelů (ty jsou hrazeny z výtěžku zpeněžení věci či práva, kterými byla pohledávka zajištěna). Poté insolvenční správce vyčíslí částku, která má být rozdělena mezi ostatní věřitele (nepřednostní pohledávky) a podíly jednotlivých věřitelů na této částce. Insolvenční soud vydá rozhodnutí o schválení konečné zprávy insolvenčního správce obsahující vyčíslení a po nabytí právní moci tohoto rozhodnutí následně vydá rozvrhové usnesení, ve kterém určí částky, které mají být jednotlivým věřitelům vyplaceny. Všichni věřitelé zahrnutí v rozvrhu jsou uspokojováni poměrně s ohledem na výši pohledávky tak, jak byla zjištěna. Rozvrhové usnesení je doručeno všem věřitelům, jejichž pohledávek se týká. Když je rozvrhové usnesení splněno, rozhodne insolvenční soud o zrušení konkursu. (Česko, ©2014d, s. 2173-2184)

Zrušením konkursu se dlužník – právnická osoba zrušuje a rozhodnutí insolvenčního soudu o zrušení konkursu je podkladem pro výmaz dlužníka z obchodního rejstříku. Proto také zanikají neuspokojené pohledávky nebo neuspokojené části pohledávek věřitelů. Neuspokojené pohledávky za dlužníkem – fyzickou osobou skončením konkursu nezanikají a věřitel může po skončení konkursního řízení podat proti dlužníkovi návrh na výkon rozhodnutí. Toto právo je promlčeno po 10 letech od pravomocného zrušení konkursu. (Maršíková, 2014, s. 113)

2.4.2.2 Oddlužení

Oddlužení je způsob řešení úpadku nebo hrozícího úpadku vztahující se s platností od 1. 1. 2014 pouze na dlužníka právnickou osobu nepodnikatele nebo na fyzickou osobu nemající dluhy z podnikání. Principem oddlužení je buď rychlé zpeněžení takového majetku dlužníka, který tvoří majetkovou podstatu, a rozdělení výtěžku zpeněžení mezi přihlášené

věřitele, nebo se dlužník zaváže na dobu 5 let pravidelně splácet ze svých příjmů částku přesahující zabavitelnou část jeho mzdy. Předpokladem ale je, že nabízí takový majetek nebo takové pravidelné příjmy, které dovolí, aby bylo v následujících 5 letech uspokojeno alespoň 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů. Návrh na řešení insolvence oddlužením může navrhnout pouze dlužník. (Maršíková, 2014, s. 131)

Splní-li dlužník povinnosti podle insolvenčním soudem schváleného způsobu oddlužení, vydá insolvenční soud usnesení o osvobození dlužníka od placení dosud neuspokojené části pohledávek zahrnutých do oddlužení. Osvobození se týká také pohledávek, k nimž se v průběhu insolvenčního řízení nepřihlíželo, stejně tak jako pohledávek, které věřitelé do insolvenčního řízení nepřihlásili, ačkoliv přihlášeny být mohly. (Česko, ©2014d, s. 2211)

2.4.2.3 Reorganizace

Reorganizace je takový způsob řešení úpadku nebo hrozícího úpadku dlužníka - podnikatele, jehož výsledkem není likvidace podniku, ale postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování dlužníkovy provozu. Je určen pro podnikatele, který za poslední účetní období před insolvenčním návrhem dosáhl obratu minimálně 50 mil. Kč nebo zaměstnává alespoň 50 zaměstnanců. Ostatní podnikatelé mohou navrhnout řešení úpadku reorganizační plán schválený alespoň polovinou zajištěných věřitelů a polovinou nezajištěných věřitelů. (Drbohlav a Pohl, 2011, s. 80; Maršíková, 2014, s. 157)

Návrh na povolení reorganizace může podat jak dlužník, tak také věřitel. Pokud insolvenční soud povolí reorganizaci, má dlužník přednostní právo sestavit reorganizační plán, nevyužije-li tohoto práva, rozhodne schůze věřitelů o tom, kdo má toto přednostní právo. Součástí reorganizačního plánu je rozdělení přihlášených věřitelů do skupin tak, aby v jednotlivých skupinách byli věřitelé se zásadně shodným právním postavením a zásadně shodnými hospodářskými zájmy. Schůze věřitelů následně rozhodne o přijetí nebo nepřijetí plánu reorganizace, v případě jeho přijetí schválí reorganizační plán insolvenční soud. Věřitelé z jedné skupiny jsou pak uspokojováni ve stejném rozsahu a za stejných podmínek uvedených v reorganizačním plánu. Pokud nestanoví reorganizační plán jinak, usnesením o schválení reorganizačního plánu (nabytím právní moci) zanikají práva všech věřitelů vůči dlužníkovi, a to jak věřitelů přihlášených do insolvenčního řízení, tak věřitelů nepřihlášených, a za věřitele jsou nadále považovány pouze osoby uvedené ve schváleném reorganizačním plánu. (Maršíková, 2014, s. 160-162)

3 ÚČETNÍ A DAŇOVÉ ASPEKTY ŘÍZENÍ POHLEDÁVEK

3.1 Právní úprava pohledávek v účetních a daňových předpisech ČR

Základními předpisy upravujícími účetnictví podnikatelů, respektive pohledávky v účetnictví jsou:

- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění dalších změn a doplňků (dále jen zákon o účetnictví),
- vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví (dále jen vyhláška),
- České účetní standardy pro podnikatele, vydávané Ministerstvem financí za účelem zajištění souladu při používání účetních metod účetními jednotkami.

Základními předpisy upravujícími daňové povinnosti podnikatelů a vztahující se k pohledávkám jsou:

- zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů,
- zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o rezervách),
- zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.

3.2 Oceňování pohledávek z obchodních vztahů

Způsob, jakým jsou oceňovány pohledávky, stanoví zákon o účetnictví. Pohledávky jsou podle tohoto zákona oceňovány k okamžiku uskutečnění účetního případu (např. k okamžiku vzniku pohledávky v účetní jednotce nebo v okamžiku nabytí pohledávky) nebo ke konci rozvahového dne nebo k jinému okamžiku, ke kterému se sestavuje účetní závěrka. (Ryneš, 2014, s. 393)

Při vzniku jsou pohledávky z běžných obchodních vztahů oceňovány jmenovitou hodnotou (Ryneš, 2014, s. 171-172). Ke konci rozvahového dne nebo jinému okamžiku sestavení účetní závěrky jsou pohledávky z obchodních vztahů oceňovány ve jmenovité hodnotě, kterou je částka zbývající k uhrazení z celkové pohledávky (Bokšová, 2013, s. 396).

3.3 Účtování o vzniku pohledávek z obchodních vztahů

Vznik pohledávky z obchodních vztahů (například vznik pohledávky na základě faktury vystavené z titulu prodeje zboží) se účtuje do výnosů souvztažně se vznikem aktiv. Tento výnos je nejen výnosem účetním, ale současně také výnosem podléhajícím dani z příjmů (zvýšujícím základ daně) bez ohledu na to, je-li pohledávka uhrazena nebo ne. (Drbohlav a Pohl, 2011, s. 21)

3.4 Evidence pohledávek z obchodních vztahů

V účetnictví jsou pohledávky z obchodních vztahů jako jedna ze složek majetku podniku zachycovány podle zákonem o účetnictví stanovené směrné účtové osnovy v účtové třídě 3 - Zúčtovací vztahy, účtové skupině 31 – Pohledávky (dlouhodobé i krátkodobé). V rámci této účtové skupiny jsou evidovány jak pohledávky krátkodobé, tak pohledávky dlouhodobé a je třeba je dále analyticky oddělit. (Ryneš, 2014, s. 170-171)

Protože účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví tak, aby bylo mimo jiné úplné a věrné, musí v účetním období zaúčtovat všechny účetní případy týkající se předmětu účetnictví (kterým pohledávky jsou) a obsah položek musí odpovídat skutečnému stavu (Ryneš, 2014, s. 31-32). Proto můžeme považovat účetní evidenci pohledávek za jejich úplnou evidenci.

Zákon o účetnictví ukládá účetním jednotkám povinnost inventarizovat majetek a závazky, z toho vyplývá povinnost provést také inventarizaci pohledávek. Inventarizací se ověřuje, zda skutečný stav pohledávek odpovídá stavu evidovanému v účetnictví. Skutečný stav pohledávek se zjišťuje dokladovou inventurou. (Kovanicová, 2012, s. 43-44) Při inventarizaci je třeba zaměřit se nejen na skutečnou existenci pohledávek, ale také případný pokles reálné hodnoty pohledávky (viz bod 3.9 Opravné položky k pohledávkám). Ryneš (2014, s. 75) zdůrazňuje nutnost upravení inventarizací (s ohledem na stručnost zákona o účetnictví) vnitropodnikovou směrnicí, Kovalíková (2013, s. 243) pak doporučuje v takové vnitropodnikové směrnici ošetřit doložení sestavy neuhrazených pohledávek také kopií dopisů potvrzených odběrateli s uznáním závazků vůči účetní jednotce.

Podle Ryneše (2014, s. 180) musí po provedené inventarizaci být účetní jednotka schopna pohledávky po splatnosti rozdělit na pohledávky jednoznačně odepsatelné podle zákona o dani z příjmu, pohledávky, u nichž není možnost takového odpisu nebo tvorby opravných

položek podle zákona o rezervách a na pohledávky, ke kterým je možné vytvářet opravné položky podle zákona o rezervách.

3.5 Smluvní pokuta

Pokud dlužník neplní své závazky, může mu v souladu s uzavřenou smlouvou věřitel vyúčtovat smluvní pokutu. Tuto pokutu pak věřitel účtuje při vzniku nároku na vrub příslušného pohledávkového účtu v rámci účtové skupiny 31 souvztažně s příslušným výnosovým účtem. (Ryneš, 2014, s. 174)

Z hlediska daně z příjmů jsou smluvní sankce položky ovlivňující základ daně, avšak o zaúčtované ale do konce účetního období neinkasované smluvní pokuty se základ daně snižuje. Naopak se daňový základ zvyšuje o přijaté úhrady smluvních pokut, které byly v předchozích zdaňovacích obdobích ze základu daně vyloučeny. Zdaňují se tedy příjmy ze smluvních sankcí, nikoliv výnosy. (Machová, 2013, s. 13)

3.6 Záloha od odběratele

Dohodnou-li se smluvní strany, že odběratel uhradí dodavateli zálohu, účtuje dodavatel o přijaté platbě jako o krátkodobém závazku z titulu přijatých krátkodobých záloh od odběratelů, tedy v rámci účtové skupiny 32 (Kovanicová, 2012, s. 286).

Pokud je dodavatel plátcem daně z přidané hodnoty, je povinen přiznat DPH na výstupu při přijetí platby předcházející uskutečněné zdanitelné plnění, tzn. také při přijetí zálohy. Obvykle se proto zasílá zálohová faktura, na níž je zdůrazněno, že se nejedná o daňový doklad, a při přijetí platby pak její příjemce musí vystavit daňový doklad a přiznat daň na výstupu. Po uskutečnění zdanitelného plnění vystaví dodavatel daňový doklad, v němž základ daně tvoří pouze rozdíl mezi celkovou fakturovanou částkou a zaplacenou zálohou. Nedojde-li ze strany dodavatele k plnění, vrátí zálohu odběrateli a je povinen opravit výši daně. (Ryneš, 2014, s. 224-225)

3.7 Zápočet pohledávek

Provedení vzájemného zápočtu pohledávek a závazků se provede jednoduchým způsobem na vrub závazkového účtu souvztažně s účtem pohledávek. Zápočet pak nemá vliv na daň z příjmu.

3.8 Postoupení pohledávky

Pro podnik – účetní jednotku – je podstatný vliv postoupení pohledávky na daň z příjmu. Podle zákona o dani z příjmu je totiž při postoupení pohledávky pro postupitele daňovým nákladem (výdajem na dosažení, zajištění a udržení příjmů) jmenovitá hodnota pohledávky při jejím postoupení až do výše příjmu plynoucího z jejího postoupení; tento příjem lze zvýšit o opravnou položku vytvořenou podle zákona o rezervách a u pohledávek postoupených před dobou splatností o diskont připadající na zbývající dobu do doby splatnosti. (Marková, 2014, s. 35).

Z hlediska daně z přidané hodnoty se postoupení vlastní pohledávky nepovažuje za poskytnutí služby, nevzniká tedy postupiteli plátcí DPH povinnost přiznání DPH na výstupu. (Marková, 2014, s. 35)

3.9 Opravné položky k pohledávkám

Účetní jednotky musí podle zákona o účetnictví při oceňování pohledávek ke konci rozvahového dne zohledňovat všechna předvídatelná rizika a možné ztráty, které se pohledávek týkají a které jsou jim známy (dodržení tzv. zásady opatrnosti a také zásady věrného a pozitivního obrazu účetnictví). Pokud taková rizika a možné ztráty existují a snižují hodnotu pohledávky, pak je dočasné snížení hodnoty pohledávky vyjádřeno opravnou položkou k pohledávce (dále jen OP). (Pilařová, 2014, s. 13)

Protože se jedná o dočasné snížení hodnoty pohledávky (ještě existuje pravděpodobnost, že pohledávka bude uhrazena), může se tvorba OP vztahovat pouze na pohledávky nepromlčené.

Tvorba OP k pohledávce je účtována na vrub nákladů (účtová skupina 55 Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky v provozní oblasti) a rozpuštění opravné položky je účtováno ve prospěch účtu, na kterém byla účtována tvorba opravné položky. Opravné položky přes samostatný pasivní účet (v účtové skupině 39 Opravná položka k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování) snižují brutto hodnotu pohledávky. (Ryneš, 2014, s. 178)

Z hlediska účetního a daňového můžeme rozlišovat dva typy opravných položek – zákonné opravné položky a účetní opravné položky. Podle Českého účetního standardu pro podnikatele č. 005 pak účetní jednotky musí tvorbu a rušení těchto dvou typů opravných položek analyticky členit (Drbohlav a Pohl, 2011, s. 31).

3.9.1 Účetní opravné položky

Jak je výše uvedeno, ponechat pohledávku, která je delší dobu po splatnosti, oceněnou v původní výši by bylo porušením zásady opatrnosti a zásady věrného a poctivého obrazu skutečnosti. Proto by účetní jednotky měly tvořit takové OP, aby rozdíl jmenovité hodnoty pohledávky a výše OP byl roven aktuální (reálné) hodnotě pohledávky. (Pilařová, 2014, s. 13)

Jak uvádí Ryneš (2014, s. 178-179), žádný účetní předpis nestanoví způsob a výši tvorby účetních OP a tento postup je v kompetenci účetních jednotek. Pilařová (2014a, s. 13) konstatuje, že tento postup je v praxi obvykle řešen vnitropodnikovým pravidlem zakotveným ve vnitřní účetní směrnici. Šteker a Otrusinová (2013, s. 39) pak považují existenci vnitropodnikové směrnice řešící postup tvorby opravných položek za povinnost vyplývající nepřímo z legislativy.

V podnikové praxi je obvyklé, že výše tvořených účetních OP je stanovena v závislosti na délce doby po splatnosti pohledávky. Dále bývají zohledňovány další skutečnosti, jako například stav soudního řízení nebo ekonomický stav dlužníka. Výjimku tvoří pohledávky za dlužníky v insolvenčním řízení, u nichž se účetní OP tvoří vždy. (Ryneš, 2014, s. 179)

Protože v rámci inventarizace účetní jednotka musí vyhodnocovat změnu hodnoty majetku a tedy i pohledávek, musí při snížení rizika nedobytnosti pohledávky (například zlepšení ekonomické situace dlužníka) vytvořené účetní opravné položky rozpouštět. (Drbohlav a Pohl, 2011, s. 32)

3.9.2 Zákonné opravné položky

Tvorba a rozpouštění tzv. zákonných opravných položek je upravena zákonem o rezervách (zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů – dále jen ZoR). Tento zákon upravuje tvorbu opravných položek, které jsou výdajem (nákladem) vynaloženým na dosažení, zajištění a udržení příjmů u poplatníků daní z příjmů. Na rozdíl od účetních opravných položek není jejich tvorba povinná, ale účetní jednotka (daňový poplatník) má možnost jejich tvorby. Důvodem pro tvorbu zákonných opravných položek k pohledávkám je právě jejich daňová účinnost (vznik daňově účinného nákladu) a tím snížení základu daně (Pilařová, 2014, s. 14). Tím je naplňován účel tvorby opravných položek, stanovený ZoR, tedy krytí ztrát z odpisu pohledávek, k nimž jsou vytvořeny (Marková, 2014, s. 89).

Tvorba zákonných OP je důležitá také v případě, že pohledávky mají být postoupeny. Při postoupení pohledávky totiž výdajem (nákladem) vynaloženým na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů pro zjištění základu daně je nejen jmenovitá hodnota pohledávky při jejím postoupení (do výše příjmu plynoucího z jejího postoupení), ale tuto jmenovitou hodnotu lze zvýšit o vytvořenou OP. (Marková, 2014, s. 33-35)

Zákonné OP není možné tvořit k promlčeným pohledávkám (zákon hovoří o OP k nepromlčeným pohledávkám) a dále k pohledávkám, jestliže má věřitel vůči dlužníkovi současně splatné dluhy a neprovede vzájemný zápočet pohledávek (Marková, 2014, s. 88). OP také není možné tvořit k pohledávkám, o kterých se neúčtovalo ve výnosech při jejich vzniku, a tyto výnosy nebyly zahrnuty do základu daně z příjmů, a k pohledávkám, které již byly odesané na vrub hospodářského výsledku (Ryneš, 2014, s. 183).

Opravné položky se tvoří za zdaňovací období, kterým se u právnických osob rozumí zdaňovací období daně z příjmů právnických osob, u fyzických osob kalendářní rok. Opravné položky se zruší ve stejném období, ve kterém pominou důvody, pro které byly vytvořeny, nebo pokud se pohledávka promlčela, popřípadě nastaly důvody, za nichž se odpis pohledávky považuje za výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení příjmů podle zákona o daních z příjmů. (Marková, 2014, s. 88-89)

Jak je uvedeno výše, tvorba zákonných OP není povinná. Podnik by měl zvážit vhodnost jejich tvorby a tím snižování základu daně, například směřuje-li k daňové ztrátě nebo eviduje-li daňové ztráty z minulých let a je třeba je použít jako odčitatelné položky, aby nepropadly. Dále by měl zvážit, ke kterým pohledávkám (z těch, u kterých možnost tvorby OP existuje) zákonné opravné položky vytvoří - přednostně by to měly být pohledávky, u nichž taková možnost v následujícím roce nebude (pohledávky za dlužníky v insolvenčním řízení, pohledávky s končící promlčecí lhůtou). (Pilařová, 2014, s. 15)

Současná úprava ZoR formuluje šest druhů zákonných opravných položek, z hlediska pohledávek z obchodního styku jsou však nejdůležitější tři typy: opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení, opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994 a opravné položky k tzv. malým (nebo také nevýznamným) pohledávkám.

3.9.2.1 Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení – podle § 8 ZoR

Pokud věřitel – účetní jednotka řádně a včas přihlásí u insolvenčního soudu svou nepromlčenou pohledávku vůči dlužníkovi, který je v insolvenčním řízení, může ve zdaňovacím období, v němž byla pohledávka přihlášena, vytvářet k pohledávce opravnou položku až do výše rozvahové hodnoty této pohledávky. (Ryneš, 2014, s. 184)

Tento typ opravných položek se zruší v návaznosti na výsledek insolvenčního řízení. Účetní jednotka také musí zrušit opravnou položku k pohledávce, pokud pohledávka byla v insolvenčním řízení popřena insolvenčním správcem, dlužníkem nebo věřitelem (Ryneš, 2014, s. 184)

Pokud pominou důvody pro tvorbu a existenci opravné položky za dlužníkem v insolvenčním řízení, může účetní jednotka snížit takto vytvořenou opravnou položku na úroveň podle úpravy pro opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994 (viz dále) a takto v tvorbě opravné položky k pohledávce pokračovat. (Marková, 2014, s. 91)

3.9.2.2 Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám do 30 000 Kč – podle § 8c ZoR

Zákon o rezervách umožňuje k pohledávkám, jejichž rozvahová hodnota bez příslušenství v okamžiku jejich vzniku nepřesáhne částku 30 000 Kč, vytváření opravné položky do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky. Podmínkou je, že od konce sjednané doby splatnosti takové pohledávky uplynulo nejméně 12 měsíců a celková hodnota pohledávek bez příslušenství k jednomu dlužníkovi, k nimž tvoří opravné položky podle tohoto paragrafu ZoR, nepřesáhne za zdaňovací období částku 30 000 Kč. (Marková, 2014, s. 91)

3.9.2.3 Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994 – podle § 8a ZoR

K pohledávkám, které nejsou za dlužníky v insolvenčním řízení ani nejsou v hodnotě do 30 000 Kč, může podnik vytvářet opravné položky podle § 8a ZoR. Při tvorbě takových opravných položek je nutno postupovat podle toho, kdy pohledávky vznikly, zda do konce roku 2013 nebo od 1. 1. 2014.

U pohledávek vzniklých do konce roku 2013 je třeba při tvorbě opravných položek zohledňovat výši rozvahové hodnoty (do 200 000 Kč a nad 200 000 Kč) a také to, zda bylo ohledně pohledávky zahájeno soudní, rozhodčí či správní řízení podle zvláštních předpisů

a jestli se ho podnik (věřitel – poplatník daně z příjmu) řádně účastní. (Marková, 2013, s. 90)

U pohledávek do 200 000 Kč je možné vytvářet opravnou položku až do výše 20 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky, pokud od doby splatnosti faktury uplynulo více než 6 měsíců. U pohledávek nad 200 000 Kč je do této výše možno vytvářet opravné položky za stejné podmínky, navíc však musí být splněna výše uvedená podmínka účasti na zahájeném soudním, rozhodčím či správním řízení. (Marková, 2013, s. 90)

U pohledávek vzniklých do konce roku 2013 však může podnik tvořit i vyšší opravné položky než do 20 % neuhrazené rozvahové hodnoty. V tom případě ale musí splnit podmínku řádné účasti na zahájeném soudním, rozhodčím či správním řízení. Výše opravné položky pak závisí na době, která uplynula od konce sjednané lhůty splatnosti, tedy více než

- 12 měsíců – tvorba OP až do výše 33 % neuhrazené rozvah. hodnoty pohledávky,
- 18 měsíců – tvorba OP až do výše 50 % neuhrazené rozvah. hodnoty pohledávky,
- 24 měsíců – tvorba OP až do výše 66 % neuhrazené rozvah. hodnoty pohledávky,
- 30 měsíců – tvorba OP až do výše 80 % neuhrazené rozvah. hodnoty pohledávky,
- 36 měsíců – tvorba OP až do výše 100 % neuhrazené rozvah. hodnoty pohledávky.

(Marková, 2012, s. 90)

Pro pohledávky vzniklé od 1. 1. 2014 nová právní úprava ZoR tvorbu OP výrazně zjednodušila. OP je možné tvořit, jestliže od konce sjednané doby splatnosti pohledávky uplynulo více než

- 18 měsíců – tvorba OP až do výše 50 % neuhrazené rozvah. hodnoty pohledávky,
- 36 měsíců – tvorba OP až do výše 100 % neuhrazené rozvah. hodnoty pohledávky.

(Marková, 2014, s. 91)

3.10 Odpis pohledávek

Jestliže je dočasné snížení hodnoty pohledávky vyjádřeno opravnou položkou, pak trvalé snížení její hodnoty je vyjádřeno odpisem pohledávky. Odpis pohledávky může být obdobně jako opravná položka účetní a daňový.

Daňově uznatelný odpis jmenovité hodnoty pohledávky do nákladů je možný tehdy, pokud o pohledávce bylo při jejím vzniku účtováno do výnosů (výnos nebyl osvobozen) a k pohledávce je možné tvořit zákonné opravné položky (bez ohledu na to, zda byly nebo nebyly tvořeny). Výjimku z možnosti tvořit opravnou položku představují u pohledávek

vzniklých do konce roku 2013 pohledávky, u kterých nelze tvořit zákonnou OP proto, že od splatnosti uplynulo méně než 6 měsíců nebo pohledávka měla v okamžiku vzniku jmenovitou hodnotu vyšší než 200 000 Kč a dosud nebylo zahájeno soudní, rozhodčí nebo správní řízení. U pohledávek vzniklých od 1. 1. 2014 pak výjimku tvoří pohledávky, u nichž nelze tvořit zákonnou OP proto, že od splatnosti uběhlo méně než 18 měsíců. Další podmínkou pro takový odpis pohledávky je, že pohledávka musí být za dlužníkem:

- na kterého insolvenční soud zrušil konkurs z důvodu nepostačujícího majetku (pohledávka byla řádně přihlášena v rámci insolvenčního řízení a měla být vypořádána z majetkové podstaty),
- dlužník je v úpadku nebo mu úpadek hrozí (na základě výsledku insolvenčního řízení),
- dlužník zemřel a pohledávka nemohla být uspokojena ani vymáhána na dědicích,
- dlužník – právnická osoba zanikl bez právního nástupce a věřitel nebyl s původním dlužníkem spojenou osobou,
- na majetek dlužníka, ke kterému se váže pohledávka, je uplatňována veřejná dražba (odpis na základě výsledků dražby),
- na majetek dlužníka, ke kterému se váže pohledávka, je postižen exekucí (odpis na základě výsledku provedení exekuce) . (Marková, 2014, s. 35-36)

Daňově účinný odpis pohledávky do nákladů je možný obdobně pro pohledávku nebo její část do výše kryté použitím zákonné opravné položky podle ZoR. Odpis je daňově účinný do výše vytvořené zákonné OP. Tato vytvořená OP se následně zruší. (Ryneš, 2014, s. 181)

Účetní jednotka může provést také účetní (nedaňový) odpis pohledávky. Tímto odpisem pohledávka právně nezaniká a je nadále evidována v podrozvahové evidenci. V praxi se nejčastěji použije tehdy, kdy by náklady na vymáhání pohledávky přesáhly její výtěžek a přitom nejsou splněny podmínky pro daňově účinný odpis. (Drbohlav a Pohl, 2011, s. 129)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 PŘEDSTAVENÍ SPOLEČNOSTI SVOBODA A BŘEZÍK – PEČIVO S. R. O.

4.1 Charakteristika společnosti podle zápisu v obchodním rejstříku

Název:	Svoboda a Březík – pečivo s. r. o.
Sídlo:	Praha-Krč, U Habrovky 247/11
Identifikační číslo:	26 22 57 51
Právní forma:	společnost s ručením omezeným
Datum zápisu:	11. října 2000
Předmět podnikání:	Pekařství, cukrářství Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona Hostinská činnost
Statutární orgán:	Martin Březík, jednatel Aleš Svoboda, jednatel
Základní kapitál:	100.000,- Kč

4.2 Historie a současnost společnosti

Historie podnikání společnosti Svoboda a Březík – pečivo s. r. o. sahá až do roku 1990, kdy pan Aleš Svoboda začal podnikat ve výrobě pečiva jako fyzická osoba. V té době byla nabídka státních pekáren ještě velmi omezená a záměrem firmy bylo obohatit trh takovým pečivem, které by se od stávající nabídky výrazně odlišovalo.

Společnost Svoboda a Březík – pečivo s. r. o. vznikla 11. října 2000 po několikaletých zkušenostech jejích zakladatelů panů Aleše Svobody a Martina Březíka s výrobou pečiva.

Hlavním předmětem činnosti této společnosti je výroba pečiva a cukrářských výrobků a jejich maloobchodní prodej. V současné době má společnost 28 provozoven.

Vlastní výroba pečiva probíhá v provozovně v průmyslové zóně Zlín-Přiluky. Zde v roce 2002 firma vybudovala nový moderní areál, ve kterém vyrábí při dodržení všech hygienických předpisů pečivo vysoké kvality.

Velkou část své produkce nabízí společnost svým zákazníkům prostřednictvím sítě 25 vlastních prodejen ve Zlínském a Olomouckém kraji. Tyto prodejny se od konkurence odlišují moderním interiérem, čistotou a profesionálním personálem. Prodejny se většinou nacházejí v centrech větších měst. Umístění prodejen v regionu je limitováno vzdáleností od výroby, kde je pečivo připravováno. Z tohoto důvodu společnost nepředpokládá expanzi do vzdálenějších regionů.



Obrázek 1 Interiér nově vybudované prodejny - kavárny ve 32. budově areálu Baťových závodů (zdroj: Svoboda a Březík – pečivo s. r. o.)

Cílem společnosti je nabízet zákazníkům pečivo velmi vysoké kvality, s použitím vybraných surovin. Výběru surovin přikládají majitelé společnosti velký význam, odmítají používat levnější náhražky za účelem snížení ceny. Tato skutečnost však může znamenat pro společnost hrozbu, neboť vysoké ceny společně s vysokou konkurencí a obchodní politikou řetězců (zaměřenou na slevy) mohou způsobovat odliv zákazníků.

Společnost v současné době zaměstnává přibližně 150 zaměstnanců. V letech 2011 až 2013 se jejich počet mírně snižoval – viz tabulka č. 1. S ohledem na počet zaměstnanců patří tento podnik svou velikostí mezi střední podniky.

Tabulka 1 Vývoj počtu zaměstnanců (vlastní zpracování)

Rok	2011	2012	2013
Průměrný přepočtený počet zaměstnanců	156	152	148
- z toho vedoucích pracovníků	2	2	2

Z hlediska klasifikace CZ-NACE lze společnost zařadit do odvětví 10.7 Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků.

4.3 Majetková a finanční struktura společnosti

V následujících dvou tabulkách je provedena horizontální a vertikální analýza majetkové a finanční struktury společnosti v letech 2010 až 2013. Rok 2014 není součástí analýzy, neboť ještě nejsou k dispozici finanční výkazy ověřené auditorem.

Z hlediska majetkové a finanční struktury dochází ve sledovaných letech u společnosti k poměrně výraznému poklesu bilanční sumy, především v roce 2012, kdy pokles oproti roku 2011 činil přibližně 9 %.

Tabulka 2 *Procentuální rozbor majetkové a fin. struktury společnosti (vlastní zpracování)*

v tis. Kč	2010		2011		2012		2013	
AKTIVA	53003	100,0%	50005	100,0%	45498	100,0%	45446	100,0%
Dlouhodobý majetek	36468	68,8%	33372	66,7%	31347	68,9%	29356	64,6%
DNM	183	0,3%	39	0,1%	0	0,0%	0	0,0%
DHM	36285	68,5%	33333	66,7%	31347	68,9%	29355	64,6%
DFM	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Oběžná aktiva	16121	30,4%	16335	32,7%	13660	30,0%	15456	34,0%
Zásoby	2900	5,5%	2803	5,6%	3145	6,9%	3185	7,0%
Dlouhodobé pohledávky	283	0,5%	310	0,6%	0	0,0%	0	0,0%
Krátkodobé pohledávky	6267	11,8%	3787	7,6%	4476	9,9%	6206	13,7%
Krátkodobý fin. majetek	6671	12,6%	9435	18,9%	6039	13,3%	6065	13,3%
Časové rozlišení	414	0,8%	298	0,6%	491	1,1%	635	1,4%
PASIVA	53003	100,0%	50005	100,0%	45498	100,0%	45446	100,0%
Vlastní kapitál	21013	39,6%	20539	41,1%	17382	38,2%	16896	37,2%
Základní kapitál	100	0,2%	100	0,2%	100	0,2%	100	0,2%
Kapitálové fondy	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Rezervní fond, ...	20	0,0%	20	0,0%	20	0,0%	20	0,0%
VH minulých let	21801	41,1%	19340	38,7%	18866	41,5%	15709	34,6%
VH běžného úč. období	-908	-1,7%	1079	2,2%	-1604	-3,5%	1067	2,3%
Cizí zdroje	30344	57,2%	27802	55,6%	26808	58,9%	26517	58,3%
Rezervy	0	0,0%	0	0,0%	510	1,1%	581	1,3%
Dlouhodobé závazky	19108	36,1%	18570	37,1%	18356	40,3%	18291	40,2%
Krátkodobé závazky	7340	13,8%	7327	14,7%	7942	17,5%	7646	16,8%
Bank. úvěry a výpomoci	3896	7,4%	1904	3,8%	0	0,0%	0	0,0%
Časové rozlišení	1646	3,1%	1664	3,3%	1309	2,9%	2032	4,5%

Tabulka 3 Vývojové trendy majetkové a fin. struktury společnosti (vlastní zpracování)

v tis. Kč	2010	2011	2011/2010	2012	2012/2011	2013	2013/2014
AKTIVA	53003	50005	-5,66%	45498	-9,01%	45446	-0,11%
Dlouhodobý majetek	36468	33372	-8,49%	31347	-6,07%	29356	-6,35%
DNM	183	39	-78,69%	0	-100,00%	0	0,00%
DHM	36285	33333	-8,14%	31347	-5,96%	29355	-6,35%
DFM	0	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Oběžná aktiva	16121	16335	1,33%	13660	-16,38%	15456	13,15%
Zásoby	2900	2803	-3,34%	3145	12,20%	3185	1,27%
Dlouhodobé pohledávky	283	310	9,54%	0	-100,00%	0	0,00%
Krátkodobé pohledávky	6267	3787	-39,57%	4475	18,17%	6206	38,68%
Krátkodobý fin. majetek	6671	9435	41,43%	6039	-35,99%	6065	0,43%
Časové rozlišení	414	298	-28,02%	491	64,77%	635	29,33%
PASIVA	53003	50005	-5,66%	45498	-9,01%	45446	-0,11%
Vlastní kapitál	21013	20539	-2,26%	17382	-15,37%	16896	-2,80%
Základní kapitál	100	100	0,00%	100	0,00%	100	0,00%
Kapitálové fondy	0	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Rezervní fond, ...	20	20	0,00%	20	0,00%	20	0,00%
VH minulých let	21801	19340	-11,29%	18866	-2,45%	15709	-16,73%
VH běžného úč. období	-908	1079	218,83%	-1604	-248,66%	1067	-166,52%
Cizí zdroje	30344	27802	-8,38%	26808	-3,58%	26517	-1,09%
Rezervy	0	0	0,00%	510	100,00%	581	100,00%
Dlouhodobé závazky	19108	18570	-2,82%	18356	-1,15%	18291	-0,35%
Krátkodobé závazky	7340	7327	-0,18%	7942	8,39%	7646	-3,73%
Bank. úvěry a výpomoci	3896	1904	-51,13%	0	-100,00%	0	0,00%
Časové rozlišení	1646	1664	1,09%	1309	-21,33%	2032	55,23%

Pokles v majetkové struktuře společnosti byl způsoben poklesem hodnoty dlouhodobého majetku a dále v roce 2011 především poklesem krátkodobých pohledávek, v roce 2012 poklesem krátkodobého finančního majetku. V roce 2013 pak výše bilanční sumy odpovídala roku 2012. Ve společnosti má mnohem větší podíl na majetku dlouhodobý majetek (mezi 65 – 69 %) oproti oběžným aktivům, i když se zůstatková hodnota dlouhodobého majetku i přes investice postupně snižuje. Majetek (především samostatné movité věci a soubory movitých věcí) je navíc již z velké části účetně odepsaný a lze předpokládat, že bude vyžadovat obnovu.

Nejvýznamnější částí oběžných aktiv je u společnosti krátkodobý finanční majetek (nejlikvidnější složka majetku), který tvoří průměrně 15 % z hodnoty aktiv. Společnost eviduje také poměrně nízký podíl pohledávek, které mají průměrně 11% podíl na hodnotě aktiv. Společnost udržuje také nízkou úroveň zásob (cca 6 - 7 %); tato skutečnost je dána tím, že vyrábí téměř výhradně čerstvé pečivo s krátkou dobou trvanlivosti, a tedy používá také čerstvé suroviny, které není možné dlouhodobě skladovat.

Na straně pasiv můžeme pozorovat postupný pokles výše vlastního kapitálu. Společnost vykázala v letech zisk pouze v roce 2011 a 2013, za roky 2010 a 2012 vykázala ztrátu.

Zisk z roku 2011 nebyl použit k úhradě neuhrazené ztráty minulých let, naopak byla část zisku minulých let v letech 2011 – 2013 rozdělena společníkům. To je důvodem poklesu vlastního kapitálu. Nerozdělený zisk však i nadále tvoří nejvýznamnější složku vlastního kapitálu. Za zmínku jistě stojí i skutečnost, že základní kapitál činí pouze 0,2 % z hodnoty pasiv a je stále v neměnné, v době vzniku společnosti zákonem požadované minimální výši, tedy 100 tis. Kč.

Společnost má více než 50 % podíl cizích zdrojů na celkových pasivech, jejich absolutní výše však klesá. Nejvýznamnější složkou cizích zdrojů jsou dlouhodobé závazky, které jsou ve sledovaných obdobích v téměř neměnné výši (změny jsou dány změnami ve výši odloženého daňového závazku). Zajímavým faktem také je, že společnost ve sledovaných letech splácela bankovní úvěry, které byly k 31. 12. 2012 plně splaceny. Také podíl krátkodobých závazků u společnosti je poměrně nízký, společnost totiž v současné době hradí většinu svých závazků z obchodních vztahů v době splatnosti.

5 ANALÝZA POHLEDÁVEK

5.1 Zachycení pohledávek v rozvaze

Tabulka č. 4 zachycuje strukturu pohledávek vykázaných v rozvaze k 31. 12. 2013. Ukazuje, že společnost k 31. 12. 2013 vykazovala pouze krátkodobé pohledávky, dlouhodobé pohledávky neevidovala ke dni sestavení rozvahy v roce 2013 ani v roce předchozím.

Tabulka 4 *Struktura pohledávek v rozvaze k 31. 12. 2013 (vlastní zpracování)*

Položka rozvahy	Řádek rozvahy	Běžné účetní období			Minule
		Brutto	Korekce	Netto	Netto
AKTIVA CELKEM	1	107662	-62216	45446	45498
Dlouhodobé pohledávky	39	0	0	0	0
Krátkodobé pohledávky	48	6553	-347	6206	4476
Pohledávky z obchodních vztahů	49	3809	-347	3462	1947
Krátkodobé poskytnuté zálohy	55	2743	0	2743	2520
Podíl pohledávek na celkových aktivech				14%	10%

Jak z tabulky č. 2 vyplývá, podíl pohledávek na celkových aktivech je 14 % v roce 2013 a 10 % v roce 2012. Srovnáme-li tyto hodnoty s výsledky odvětví CZ-NACE 10 Výroba potravinářských odvětví, kde je podíl krátkodobých a dlouhodobých pohledávek na celkových aktivech za rok 2013 roven 29,61 % (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2005), má společnost oproti ostatním potravinářským podnikům v pohledávkách vázanou mnohem menší část aktiv.

Krátkodobé pohledávky jsou tvořeny pohledávkami z obchodních vztahů, o kterých společnost účtuje na účtu *311 – Pohledávky z obchodních vztahů*, a krátkodobými poskytnutými zálohami evidovanými na účtu *314 – Poskytnuté zálohy*. Poskytnuté zálohy na zásoby jsou evidovány především na účtu *151 – Poskytnuté zálohy na materiál*.

Krátkodobé poskytnuté zálohy tvořily v roce 2013 téměř 42 % z hodnoty vykázaných krátkodobých pohledávek. Tento vysoký podíl je dán tím, že jsou zde evidovány nejen poskytnuté krátkodobé zálohy (především zálohy na energie, a to jak za vlastní budovu pekárny, tak také za všechny provozovny), ale také kauce uhrazené pronajímatelům prodejen. Tyto kauce bývají obvykle hrazeny při uzavření nájemní smlouvy a jsou vratné po skončení nájemního vztahu a vyrovnání všech závazků.

5.2 Vývoj pohledávek z obchodních vztahů

Ačkoliv krátkodobé poskytnuté zálohy tvoří významnou část krátkodobých pohledávek, je pro společnost důležité zabývat se především pohledávkami z obchodních vztahů, tedy pohledávkami vzniklými fakturací za dodané výrobky a zboží. V tabulce č. 5 je zachycen vývoj pohledávek z obchodních vztahů v letech 2010 – 2013. Protože je společnost plátcem daně z přidané hodnoty, je výše pohledávek uváděna včetně DPH.

Tabulka 5 Vývoj pohledávek z obchodních vztahů a doby jejich obratu (vlastní zpracování)

v tis. Kč	2010	2011	2012	2013
Tržby za prodej zboží	154	265	2733	2305
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	96634	95546	96087	99478
Pohledávky z obchodních vztahů	4234	1818	1947	3462
Závazky z obchodních vztahů	2611	2191	2312	2931
Doba obratu pohledávek z obch. vztahů	15,75	6,83	7,09	12,24
Doba obratu závazků z obchodních vztahů	9,32	8,10	8,49	10,25

Pokud sledujeme dobu obratu pohledávek z obchodních vztahů (tzn. průměrnou dobu inkasa pohledávek z obchodních vztahů) v letech 2010 až 2013, vidíme, že nejdelší průměrná doba inkasa byla v roce 2010 a naopak nejkratší v roce 2011. K takto významnému zlepšení došlo následkem ukončení spolupráce se sice významným odběratelem (významným v rozsahu objemu dodávek pečiva), ale také velkým dlužníkem, který platil s několikaměsíčním zpožděním. K 31. 12. 2013 se doba obratu pohledávek opět prodloužila; tato situace byla způsobena dodávkami a fakturací zboží za větší částky ke konci roku 2013 se splatností až na začátku roku 2014.

Srovnáme-li dobu obratu pohledávek s dobou obratu závazků (průměrnou dobou, za kterou hradí společnost své závazky z obchodních vztahů), pak můžeme konstatovat, že společnost v letech 2011 a 2012 inkasovala pohledávky rychleji, než hradila své závazky. I v roce 2013 doba obratu pohledávek byla nižší, než je obvyklá 14 denní splatnost faktur. Tento stav však není zapříčiněn ani tak dobrým inkasem pohledávek jako spíše tím, že velká část tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb probíhá v hotovosti (v prodejnách).

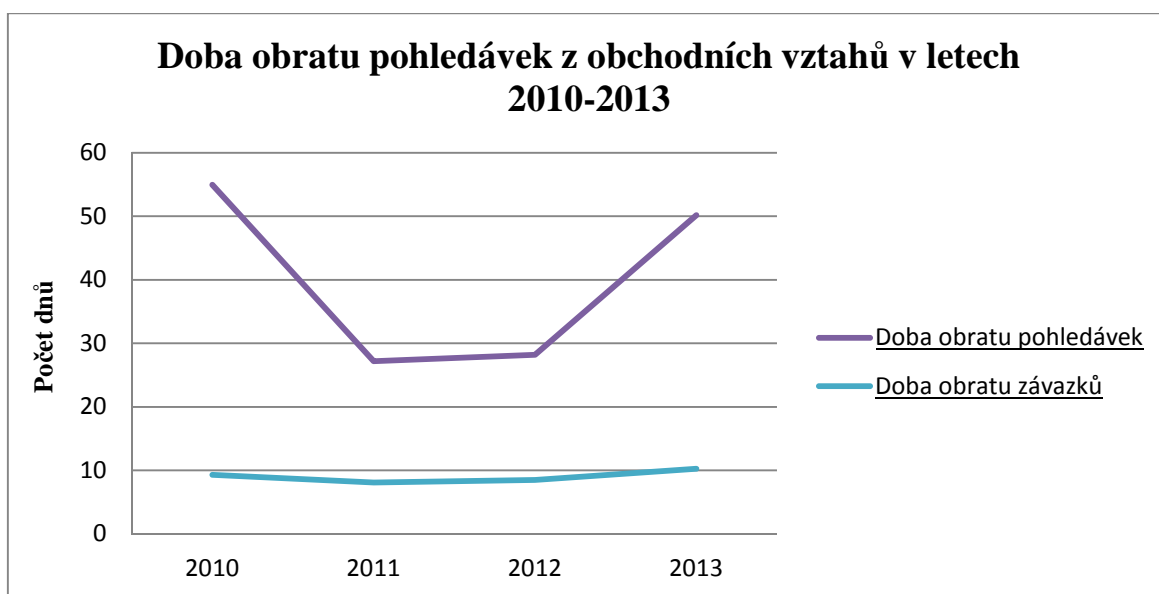
Zohledníme-li vysoký podíl tržeb v hotovosti a dobu obratu pohledávek vztáhneme na tržby z vydaných faktur – viz tabulka 6 – situace bude výrazně odlišná. V letech 2011 a 2012, ve kterých společnost nespolečně pracovala s žádným významným zákazníkem - dlužníkem a ani neevidovala větší faktury splatné až v následujícím roce, byla doba obratu po-

hledávek přibližně 28 dnů, v ostatních dvou letech přesahovala 50 dnů. Společnost tedy musela v uvedených letech financovat své odběratele po dobu mnohem delší, než byla obvyklá splatnost faktur. Ve srovnání s odvětvím však na tom byla společnost lépe než ostatní potravinářské podniky – doba obratu pohledávek podniků v odvětví v roce 2013 přesahovala 68 dnů (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2005).

Tabulka 6 Doba obratu pohledávek k tržbám z vydaných faktur (vlastní zpracování)

v tis. Kč	2010	2011	2012	2013
Tržby z vydaných faktur	27740	24072	24842	24854
Pohledávky z obchodních vztahů	4234	1818	1947	3462
Doba obratu pohledávek	54,95	27,19	28,22	50,15
Doba obratu závazků	9,32	8,10	8,49	10,25

Vývoj doby obratu pohledávek a doby obratu závazků je graficky vyjádřen v následujícím grafu.



Obrázek 2 Doba obratu pohledávek a závazků v letech 2010 – 2013 (vlastní zpracování)

5.3 Řízení pohledávek z obchodních vztahů

Převážná část pohledávek z obchodního styku vzniká ve společnosti Svoboda a Březík – pečivo s. r. o. za dodávky pečiva. Společnost fakturuje dodané pečivo v pravidelných intervalech. Standardně probíhá fakturace jednou za dekádu; u odběratelů, jejichž odběr je malý (do 1.000 Kč za dekádu), jsou faktury vystavovány 1x za měsíc. Faktury jsou vysta-

vovány se 14denní splatností, jen u výjimečných (významných) zákazníků je splatnost prodloužena, maximálně však na 30 dnů.

5.3.1 Preventivní opatření proti vzniku pohledávek po splatnosti

Společnost se svými zákazníky uzavírá smlouvu o dodávce pečárenských výrobků, na základě této smlouvy a operativních (obvykle telefonických) objednávek dodává jednotlivým odběratelům pečivo. Ve smlouvě je zakotveno ustanovení, že je sjednána sazba úroků z prodlení pro případ prodlení zákazníka s úhradou faktury za dodané zboží ve výši 0,05 % z dlužné částky za každý den prodlení. Úroky z prodlení však společnost (stejně jako mnoho dalších firem) svým zákazníkům obvykle neúčtuje. Jinou smluvní pokutu ve smlouvě sjednanou nemá.

Dále je ve smlouvě stanoveno, že společnost může od smlouvy odstoupit v případě, že je odběratel v prodlení s úhradou faktury delším než 35 dnů nebo v prodlení s placením více než 2 faktur.

S ohledem na charakter výrobního programu společnosti a délku objednacích lhůt, kdy je pečivo dodáváno na základě objednávek uskutečněných maximálně 2 dny před dodáním, a také s ohledem na velké výkyvy ve velikosti jednotlivých denních objednávek společnost po svých zákaznících nepožaduje uhrazení zálohy předem ani ručení.

5.3.2 Vymáhání pohledávek po splatnosti

V současné době se společnost snaží vymáhat pohledávky vlastními silami, nevyužívá inkasní agentury.

Základem vymáhání pohledávek po splatnosti je pravidelná kontrola pohledávek po splatnosti. Pokud některý ze zákazníků dluží více než dvě faktury po splatnosti, není (i s ohledem na velkou konkurenci v oboru) často uplatňována smluvní možnost odstoupení od smlouvy, ale jsou zákazníci upomínáni. Nejčastěji jsou zákazníci na dluhy upozorňováni telefonicky, méně často e-mailem nebo dopisem. Telefonické upomínání je využíváno nejdříve, protože je poměrně efektivní. Je nejrychlejší a vzhledem k tomu, že mnohdy důvodem vzniku pohledávky po splatnosti je to, že odběratelé nemají fakturu v evidenci a velká část odběratelů jsou fyzické osoby, které přitom mají přehled o svých dlužích, může být sjednána náprava. Nejsou-li však upomenuté pohledávky uhrazeny do následující kontroly pohledávek, může společnost přistoupit k odstoupení od smlouvy (zastavení dodávek). Takovému dlužníkovi je společnost v budoucnu ochotna znovu dodávat pečivo jen

v případě, že jsou všechny dluhy uhrazeny. Společnost však nedodrží striktně smluvní ujednání, že zastaví dodávky odběrateli, který je v prodlení s úhradou dvou faktur.

Dlužníkům, kteří i přes telefonické nebo písemné upomenutí své dluhy neuhradí, bývají následně zasílány upomínky doporučenou poštou, aby bylo možné u případného soudního vymáhání doložit, že byl dlužník upomenut.

Zápočet pohledávek se závazky společnost využívá jen sporadicky, většinou to bývá zápočet pohledávek se závazky vyplývajícími z vystavených opravných daňových dokladů na poskytnuté slevy za odebraný objem pečiva (smluvní slevy).

Postoupení pohledávek společnost v posledních letech nevyužila.

5.3.3 Vymáhání pohledávek rozhodčím, soudním nebo insolvenčním řízením

Pokud není vymáhání vlastními silami úspěšné, musí společnost přistoupit k vymáhání soudní cestou. V prvních letech podnikání byly pohledávky vymáhány prostřednictvím obecných soudů. Od roku 2002 zakotvila společnost do smluv s odběrateli tzv. rozhodčí doložku a pohledávky jsou nadále vymáhány prostřednictvím rozhodčího soudu.

Ačkoliv je průběh rozhodčího řízení rychlý, zdaleka ještě vydání rozhodčího nálezu není zárukou rychlého inkasa pohledávky, stejně jako vydání soudního rozhodnutí. U mnoha dlužníků je společnost nucena podat návrh na exekuční řízení. Ani to však nemusí být vždy rychlá cesta k získání peněz z pohledávky, což dokumentuje příklad dlužníka MR. Vůči tomuto dlužníkovi eviduje společnost pohledávky z roku 2002 a vymáhaná výše činila v roce 2006, kdy byly vymáhány v rámci rozhodčího řízení, celkem 15.789,30 Kč. Protože dlužník neuhradil pohledávky ani přes rozhodčí nález, byla nařízena v roce 2006 exekuce srážkou ze mzdy. Do 31. 12. 2014 bylo pomocí exekuce získáno pouze 2.949,50 Kč.

Účastníkem insolvenčního řízení podle insolvenčního zákona se společnost stala pouze v roce 2014, kdy přihlásila svou pohledávku v rámci insolvenčního řízení vůči dlužníkovi JB. JB je fyzická osoba, která podala na konci roku 2013 návrh na povolení oddlužení. Společnost Svoboda a Březík – pečivo s. r. o. v dubnu 2014 přihlásila svou (nezajištěnou) pohledávku ve výši 2.615,- Kč ještě před vydáním usnesení o úpadku spojeným s povolením oddlužení. Soud schválil oddlužení dlužníka JB, a to plněním splátkového kalendáře, ve kterém stanovil poměr, v jakém jsou nezajištěné pohledávky v měsíčních splátkách prostřednictvím insolvenčního správce postupně uspokojovány ze srážek z příjmu dlužníka. Soudem byla stanovena doba oddlužení prostřednictvím splátkového

kalendáře – od prosince 2014 do listopadu 2019, případně po kratší dobu do úplného splacení pohledávek nezajištěných věřitelů.

5.4 Evidence pohledávek z obchodních vztahů v účetnictví

K evidenci pohledávek z obchodních vztahů používá společnost v účetnictví tyto analytické účty:

- 311100 *Odběratelské tuzemsko* pro pohledávky vyplývající z tuzemských vydaných faktur,
- 311200 *Odběratelé zahraničí* pro pohledávky vyplývající ze zahraničních vydaných faktur,
- 311300 *Odběratelé – mylné platby* pro omylem obdržené úhrady (např. odběrateli dvakrát uhrazené faktury).

Aby společnost měla k dispozici co nejvíce aktuální přehled o pohledávkách, jsou účetními vždy co nejdříve účtovány pokladní doklady (úhrady v hotovosti), bankovní výpisy (úhrady převodním příkazem), případně zápočty vzájemných pohledávek a závazků.

Při vedení účetnictví využívá společnost také saldokontní evidence příslušných účtů, tedy i účtu 311. Pomocí této evidence pak je možné zjistit, z jakých položek se skládají zůstatky jednotlivých účtů.

Inventarizace pohledávek je prováděna 1x ročně, a to k okamžiku sestavení účetní závěrky. Skutečný stav pohledávek společnost zjišťuje dokladovou inventurou, při níž je ověřováno, zda suma neuhrazených faktur v knize přijatých faktur souhlasí s konečnými zůstatky pohledávkových účtů a se saldokontní evidencí pohledávek.

V současné době společnost nezasílá svým odběratelům dopisy – odsouhlasení pohledávek a závazků - a ani nemá vnitropodnikovou směrnici stanovená kritéria pro odsouhlasení pohledávek.

5.5 Opravné položky k pohledávkám po splatnosti a odpis pohledávek

Pro případ přechodného snížení hodnoty pohledávek po splatnosti využívá společnost možnosti tvorby opravných položek zákonných (daňově uplatnitelných) i opravných položek účetních (základ daně neovlivňujících).

Jsou-li k pohledávkám vytvořeny opravné položky ve výši 100 %, provádí společnost odpis takových pohledávek do daňových nebo nedaňových nákladů a odepsané pohledávky pak eviduje na podrozvahových účtech.

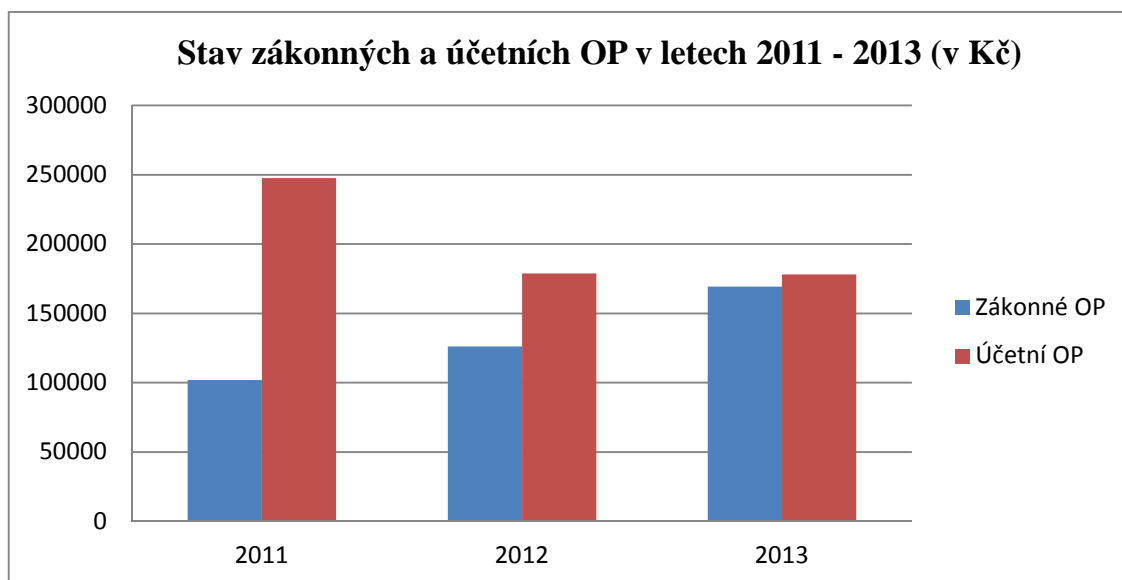
Při tvorbě opravných položek a odpisu pohledávek se společnost řídí zákonem o rezervách, vnitropodnikovou směrnicí tyto operace ošetřeny nemá.

K evidenci opravných položek a odpisu pohledávek využívá společnost následující analytické účty:

- 391020 *Zákonná opravná položka k pohledávkám 20 % pro daňově uznatelné opravné položky podle § 8a ZoR ve výši 20 %,*
- 391033 *Zákonná opravná položka k pohledávkám 33 % pro daňově uznatelné opravné položky podle § 8a ZoR ve výši 33 %,*
- 391100 *Zákonná opravná položka k pohledávkám 100 % pro daňově uznatelné opravné položky podle § 8c ZoR,*
- 391109 *Opravná položka k pohled. 100 % - nedaňová pro účetní opravné položky ve výši 100 %,*
- 546009 *Odpis pohledávky nedaňový,*
- 546100 *Odpis pohledávky daňový,*
- 558000 *Tvorba zákonných opravných položek,*
- 559009 *Tvorba a zúčtování opravných položek pro tvorbu a zúčtování účetních opravných položek,*
- 751000 *Odepsané pohledávky – podrozvahový účet.*

Jak z tohoto výčtu analytických účtů vyplývá, společnost tvoří účetní opravné položky pouze ve výši 100 %, nevytváří tedy účetní opravné položky postupně v závislosti na délce doby po splatnosti. Velká část pohledávek po splatnosti je totiž v rozsahu do 30 tis. Kč, a proto po uplynutí 12 měsíční lhůty po splatnosti k nim může společnost vytvářet zákonné opravné položky ve výši 100 % podle ZoR.

Následující graf zobrazuje srovnání stavu vytvořených účetních a zákonných opravných položek v letech 2011 až 2013.



Obrázek 3 Stav zákonných a účetních opravných položek v letech 2011 – 2013 (vlastní zpracování)

Graf ukazuje, že zatímco stav účetních opravných položek se snižuje (tzn. že společnost ve sledovaných letech více účetních opravných položek zúčtovala, než tvořila), tvorba zákonných opravných položek rostla.

5.5.1 Analýza stavu, tvorby a zúčtování opravných položek k pohledávkám a odpisu pohledávek k 31. 12. 2013

V roce 2013 evidovala společnost k pohledávkám jak zákonné opravné položky, tak opravné položky účetní. Stručnou rekapitulaci všech opravných položek za rok 2013 uvádí tabulka č. 7.

Tabulka 7 Rekapitulace opravných položek k pohledávkám v r. 2013 (vlastní zpracování)

v Kč	Zůstatek OP k 1. 1. 2013	Tvorba OP	Zúčtování OP	Zůstatek OP k 31. 12. 2013
OP podle § 8a ZoR	69 627	-	6 654	62 973
OP podle § 8c ZoR	56 494	49 803	-	106 297
OP účetní	178 839	-	823	178 016

K 31. 12. 2013 společnost neevidovala opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení (§8 ZoR), protože se k tomuto datu žádného insolvenčního řízení neúčastnila.

Opravné položky podle § 8a ZoR k 31. 12. 2013 společnost účtovala pouze na účtu 391020, podle tohoto paragrafu tedy tvořila i v předchozích letech zákonné opravné položky jen ve výši 20 %.

Největší podíl na tomto typu opravných položek tvoří pohledávky vůči zákazníkovi BP, vůči kterému měla společnost k 31. 12. 2013 pohledávky v celkové výši 350.769,50 Kč. BP je fyzická osoba, která do roku 2012 pravidelně odebírala relativně velké množství pečiva, dekadní fakturace vůči tomuto zákazníkovi činila přibližně 20.000,- Kč. V roce 2012 tento odběratel přestal provozovat svou podnikatelskou činnost a společnosti Svoboda a Březík zůstal dlužit úhradu celkem 18 faktur, z nichž nejstarší byly splatné v roce 2009 a nejmladší v roce 2012. Tento odběratel ústně přislíbil jednatelům společnosti, že faktury uhradí v roce 2015. Protože se v minulosti jednalo o významného a spolehlivého zákazníka, se kterým měla společnost dobré zkušenosti, rozhodla se pohledávky nevymáhat. Smlouva s tímto odběratelem byla uzavřena podle obchodního zákoníku, na pohledávky se tedy vztahuje čtyřletá promlčecí lhůta. To znamená, že nejstarší pohledávky by se v roce 2013 promlčely, a proto byl zákazník v roce 2012 požádán o písemné uznání závazků, což učinil.

S ohledem na výše uvedené mohla společnost na pohledávky tohoto zákazníka v minulých letech vytvářet zákonné opravné položky buď podle § 8a ZoR nebo podle § 8c ZoR. Opravné položky byly v jednotlivých účetních (resp. zdaňovacích) obdobích vytvářeny obvykle najednou k více fakturám, jejichž celková hodnota přesáhla 30.000, proto společnost postupovala podle § 8a. Protože takto vytvořené OP se vztahují k pohledávkám, na které nebylo soudní ani jiné řízení, je možné k nim vytvořit zákonné OP položky pouze do výše 20 %.

Opravné položky podle § 8a (ve výši 20 %) společnost k 31. 12. 2013 evidovala také k dalším pohledávkám, které však svým charakterem umožňovaly tvorbu opravné položky podle § 8c. Jedná se například o pohledávky vůči zákazníkovi HA, s. r. o., který společností dlužil úhradu 3 faktur splatných v březnu a dubnu roku 2012 v celkové hodnotě 3.978,- Kč. Opravné položky k těmto pohledávkám společnost vytvořila již v roce 2012, k 31. 12. 2013 by však měla možnost vytvořit opravnou položku ve výši 100 % rozvahové hodnoty (podle § 8c), neboť celková rozvahová hodnota nepřesáhla 30.000,- Kč a od splatnosti by uplynulo více než 12 měsíců. Společnost tedy v roce 2013 mohla vytvořenou opravnou položku ve výši 20 % zrušit a vytvořit zákonnou OP podle § 8c. Tím by společnost dosáhla snížení základu daně z příjmu a především by to v budoucnu umožnilo pro-

vést případný daňový odpis těchto pohledávek. Jedná se totiž o faktury nízké hodnoty, náklady na jejichž soudní vymáhání by zcela jistě překročily výši dluhu. Bez soudního vymáhání by při postupu podle § 8a nebylo možné vytvořit zákonnou OP do výše 100 %, a odpis pohledávek by byl daňově účinný jen do výše vytvořené OP (20 %).

Podle § 8c ZoR vytvořila společnost v roce 2013 opravné položky ve výši 49.803,- Kč. Jedná se o opravné položky k jednotlivým pohledávkám zákazníků, přičemž celková hodnota pohledávek k jedinému dlužníkovi (ke kterým byla opravná položka tvořena) za zdaňovací období nepřesáhla 30.000,- Kč. Mezi těmito pohledávkami figuruje také pohledávka vůči dlužníkovi DH ve výši 4.512,- Kč, která byla splatná v červnu roku 2013, nesplňuje proto podmínku více než 12 měsíců po lhůtě splatnosti a opravná položka byla vytvořena nesprávně. V roce 2013 k této pohledávce mohla být vytvořena pouze OP ve výši 20 % podle § 8a ZoR.

V roce 2013 společnost také zúčtovala vytvořené opravné položky, a to jak zákonné, tak účetní. Důvodem pro jejich zúčtování byly vždy přijaté úhrady od odběratelů.

Společnost mohla ještě vytvořit opravnou položku, a to k pohledávce dlužníka DP. Vůči tomuto dlužníkovi k 31. 12. 2013 evidovala pohledávku ve výši 5.212,- Kč splatnou v březnu 2013, tedy více než 6 měsíců po splatnosti. K této pohledávce proto mohla být vytvořena zákonná opravná položka ve výši 20 % podle § 8a ZoR.

K pohledávkám po splatnosti v roce 2013 společnost nevytvářela účetní opravné položky, ačkoliv evidovala velký počet pohledávek po splatnosti více než 1 rok, tedy s větší mírou rizika jejich nesplacení. V zájmu respektování zásady opatrnosti by měly účetní opravné položky k těmto pohledávkám být vytvořeny.

Odpis pohledávek například z důvodu promlčení společnost v roce 2013 neprováděla, a to ani daňový ani nedaňový, i když promlčené pohledávky evidovala.

5.5.2 Návrh tvorby a rozpouštění opravných položek a odpisu pohledávek, jejich účtování k 31. 12. 2014

Při tvorbě zákonných opravných položek musí od roku 2014 brát společnost zřetel na novou právní úpravu zákona o rezervách a rozlišovat, zda bude vytvářet opravné položky k pohledávkám vzniklým před 1. 1. 2014 nebo až po tomto datu.

V následující části uvádím příklady tvorby a rozpouštění opravných položek a odpisu pohledávek, o kterých by mohla společnost k 31. 12. 2014 účtovat. U všech uvedených po-

hledávek je splněna podmínka, že se jedná o pohledávky, o nichž bylo při jejich vzniku účtováno ve výnosech a příjem nebyl osvobozen od daně nebo nezahrnovaným do základu daně z příjmu.

5.5.2.1 Příklad tvorby opravných položek podle § 8 ZoR – k pohledávkám v insolvenčním řízení

Jak je již výše uvedeno, společnost přihlásila do insolvenčního řízení svou pohledávku vůči dlužníkovi JB ve výši 2.615,- Kč. Jedná se o pohledávku splatnou v únoru roku 2012, k 31. 12. 2012 k ní byla vytvořena zákonná opravná položka podle § 8a ZoR ve výši 20 %, tj. 523,- Kč. Pohledávka byla v roce 2014 řádně přihlášena do insolvenčního řízení. V prosinci 2014 přišla na základě insolvenčním soudem stanoveného splátkového kalendáře první splátka ve výši 13,- Kč.

Tím, že byla pohledávka v roce 2014 řádně přihlášena do insolvenčního řízení, má společnost možnost pouze v tomto roce vytvořit zákonnou opravnou položku ve výši 100 %. Aby mohla být tato opravná položka vytvořena, musí být nejdříve zrušena dříve vytvořená OP podle § 8a. Při tvorbě OP bude také zohledněno snížení pohledávky o přijatou platbu od insolvenčního správce. Pro účtování tohoto typu opravných položek prozatím společnost nemá určený analytický účet, pro tento příklad proto bude zvolen účet 391200. Postup účtování v roce 2014 bude následující:

Tabulka 8 Tvorba zákonné OP podle § 8 ZoR (vlastní zpracování)

Text	Částka	MD	DAL
Přijatá úhrada od insolvenčního správce	13	221 200	311 100
Zrušení zákonné OP podle § 8a ZoR	523	391 020	558 000
Tvorba zákonné OP podle § 8 ZoR	2 602	558 000	391 200

Vytvořením OP podle § 8 si společnost může snížit základ daně z příjmu v roce 2014 o 2.079,- Kč (rozdíl mezi vytvořenou a zrušenou zákonnou OP).

5.5.2.2 Příklad tvorby opravných položek k pohledávkám vzniklým po 1. 1. 2014

Společnost uzavřela se společností AX smlouvu o podnájmu nebytových prostor, za tento podnájem byla sjednáno nájemné ve výši 41.150,- Kč měsíčně. Společnost AX však nájemné nehradila, a proto s ní společnost Svoboda a Březík k 30. 9. 2014 ukončila smluvní vztah okamžitou výpovědí z podnájmu z důvodu neplacení nájemného. Za společností AX zůstaly neuhrazené tyto pohledávky:

Tabulka 9 Pohledávky za spol. AX k 31. 12. 2014 (vlastní zpracování)

Faktura číslo	Fakturovaná částka	Datum vystavení	Datum splatnosti	K úhradě k 31. 12. 2014	Dnů po splatnosti k 31. 12. 2014
19	11 357,00 Kč	15.4.2014	30.5.2014	11 357,00 Kč	215
21	41 150,00 Kč	1.6.2014	23.6.2014	12 300,00 Kč	191
27	41 150,00 Kč	1.7.2014	15.7.2014	41 150,00 Kč	169
35	41 150,00 Kč	1.8.2014	15.8.2014	41 150,00 Kč	138
39	41 150,00 Kč	1.9.2014	15.9.2014	41 150,00 Kč	107
46	39 048,00 Kč	30.9.2014	14.10.2014	39 048,00 Kč	78
47	7 472,00 Kč	30.9.2014	14.10.2014	7 472,00 Kč	78

Vzhledem k právní úpravě zákona o rezervách platné pro pohledávky vzniklé po 1. 1. 2014 nemůže společnost vytvářet zákonné opravné položky k pohledávkám za společností AX. Zákonné opravné položky bude moci tvořit nejdříve v roce 2015, a to pouze k pohledávkám s celkovou neuhrazenou rozvahovou hodnotou za zdaňovací období do 30.000,- Kč (podle § 8c ZoR), podle § 8a bude moci tvořit opravné položky nejdříve v roce 2016, tzn. až po 18 měsících po splatnosti faktur, takovou opravnou položku bude moci tvořit až do výše 50 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky. V roce 2014 může společnost tvořit k pohledávkám za společností AX pouze účetní opravné položky, při jejich tvorbě by měla být zohledněna skutečnost, že společnost AX nebyla schopna hradit své závazky ani pod pohrůžkou ukončení smluvního vztahu okamžitou výpovědí z podnájmu.

Vytvořením účetní opravné položky se sníží výsledek hospodaření. Vytvořená opravná položka bude při transformaci výsledku hospodaření na základ daně připočitatelnou položkou a základ daně se o její hodnotu navýší.

5.5.2.3 Příklad nedaňového odpisu pohledávek

Společnost k 31. 12. 2014 eviduje velké množství pohledávek, které jsou dávno promlčené (i několik let), přesto jsou stále vedeny na účtu 311100, aniž by byly jakkoliv vymáhány nebo se s nimi jinak pracovalo. Proto je kniha pohledávek zbytečně rozsáhlá a nepřehledná. Často se jedná o pohledávky, ke kterým nikdy nebyly vytvořeny zákonné opravné položky, ačkoliv v minulosti k nim zákonné opravné položky tvořeny být mohly.

Příkladem jsou pohledávky vůči odběrateli AM ve výši 15.442,- Kč. Jedná se o 6 faktur, které byly splatné v roce 2007. S ohledem na jejich výši mohly být ke všem těmto fakturám ještě v roce 2011 (před jejich promlčením) vytvořeny zákonné opravné položky podle § 8c ZoR. To se však nestalo, účetní společnosti vytvořily pouze v roce 2012 účetní oprav-

né položky. Z toho důvodu v roce 2014 lze provést pouze nedaňový odpis pohledávek. Odpis jedné z těchto faktur bude zaúčtován následujícím způsobem:

Tabulka 10 Účetní odpis pohledávky za AM (vlastní zpracování)

Text	Částka	MD	DAL
Zrušení účetní OP	3 234	391 109	559 009
Odpis pohledávky - nedaňový	3 234	546 009	311 100

Pohledávka bude nadále vedena v podrozvaze. Pokud by došlo k její úhradě, pak by úhrada byla zaúčtována ve prospěch výnosů, ale nebyla by z nich odvedena daň.

5.5.2.4 Příklad vlivu promlčecí lhůty na možnost daňově uznatelného odpisu pohledávek

Společnost měla v minulosti smluvního partnera GA a. s., se kterým již od konce roku 2012 nadále nespolupracuje. K 31. 12. 2014 k tomuto partnerovi eviduje následující pohledávky a vytvořené opravné položky k pohledávkám:

Tabulka 11 Pohledávky a opravné položky za GA, a.s. (vlastní zpracování)

Číslo faktury	Částka faktury	Datum splatnosti	Vytvořená OP (Kč)	Popis OP
623	422,00	25.2.2009	422,00	Zákonná OP ve výši 100 % podle § 8c ZoR, vytvořená v r. 2012
3	2 204,00	5.2.2012	440,80	Zákonná OP ve výši 20 % podle § 8a ZoR, vytvořená v roce 2012
47	3 455,00	16.10.2012	3 455,00	Zákonná OP ve výši 100 % podle § 8c ZoR, vytvořená v r. 2013

Nejstarší pohledávka ve výši 422,- Kč se promlčela už v roce 2013 (smlouva byla uzavřena podle obchodního zákoníku). Protože k ní byla vytvořena zákonná OP ve výši 100 %, mohla společnost v roce 2013 před vypršením promlčecí lhůty provést daňový odpis pohledávky. V roce 2014 už tuto možnost společnost nemá, a proto musí zrušit vytvořenou zákonnou opravnou položku a pohledávku odepsat nedaňově. Tím dojde ke zvýšení základu daně o hodnotu pohledávky.

K pohledávce z faktury č. 47 byla v předchozím roce vytvořena zákonná opravná položka ve výši 100 %, dlužník na upomínky nereaguje, nedaří se ho kontaktovat a společnost neuvažuje o soudním vymáhání pohledávky z důvodu její nízké (nevýznamné) hodnoty a vysokých nákladů na vymáhání, protože náklady na vymožení by pravděpodobně převýšily

výnos z vymožené pohledávky. Pohledávka splňuje podmínky pro daňový odpis, a proto ji společnost může v roce 2014 odepsat do daňově uznatelných nákladů. Vytvořenou zákonnou opravnou položku musí zrušit.

K pohledávce z faktury č. 3 je vytvořená OP podle § 8a. Protože společnost nehodlá pohledávku soudně vymáhat (s ohledem na nevýznamnou částku), chtěla by k ní vytvořit opravnou položku v plné výši. To však není možné podle § 8a, proto musí vytvořenou OP ve výši 20 % zrušit a vytvořit novou OP ve výši 100 % podle § 8c ZoR. V následujícím roce pak bude moci pohledávku daňově odepsat.

K 31. 12. 2014 proto bude účtovat následující:

Tabulka 12 *Opravné položky a odpis pohledávek za GA, a. s. (vlastní zpracování)*

Text	Částka	MD	DAL
Zrušení zákonné OP k faktuře č. 623	422,00	391 020	558 000
Účetní odpis pohledávky z faktury č. 623	422,00	546 009	311 100
Zrušení zákonné OP k fa č. 3 (§ 8a ZoR)	440,80	391 020	558 000
Tvorba zákonné OP k fa č. 3 (§ 8c ZoR)	2 204,00	558 000	391 100
Zrušení zákonné OP k fa č. 47 (§ 8c ZoR)	3 455,00	391 100	558 000
Daňový odpis pohledávky z fa č. 47	3 455,00	546 100	311 100

Stejným způsobem, jakým by společnost postupovala u pohledávky č. 3, by společnost mohla opravit v roce 2012 sice správně, ale zbytečně nevýhodně vytvořenou opravnou položku k pohledávce za HA, s. r. o. (viz odstavec 5.5.1).

6 DOPORUČENÍ PRO ZLEPŠENÍ STÁVAJÍCÍHO STAVU

Ačkoliv vytvoření zákonných opravných položek a daňově účinný odpis pohledávek snižují negativní dopad problémových pohledávek na zdanění výnosu, který se nestal (a ani pravděpodobně nestane) příjmem, prvotní snahou společnosti jako věřitele by mělo být, aby dostala peníze, které jí patří. Pokud pomínu preventivní opatření snižující riziko vzniku pohledávek, doporučila bych společnosti, aby se více zaměřila na systém vymáhání pohledávek vlastními silami.

V současné době nejsou stanovena jasná pravidla pro upomínání zákazníků, kteří jsou v prodlení s placením. Navrhuji stanovit pravidla tak, aby v souladu s dekádní fakturací společnost vždy dekádně prováděla kontrolu knihy pohledávek. Upomínání úhrad pak může probíhat ve 3 stupních:

1. pohledávky do 15 dnů po splatnosti – dlužník bude upomenut telefonicky,
2. pohledávky do 25 dnů po splatnosti – dlužníkovi bude zaslána I. upomínka (buď e-mailem nebo poštou),
3. pohledávky do 35 dnů po splatnosti – dlužníkovi bude zaslána doporučená upomínka.

Společnost by tak u pohledávek se zpožděním více než 35 dnů po splatnosti měla k dispozici doklad o tom, že dlužníka na pohledávku upozornila, ať už pro zastavení dodávek nebo pro případné soudní nebo rozhodčí řízení.

Bylo by také vhodné, aby společnost s větší mírou dodržovala smluvní ujednání o ukončení spolupráce s odběrateli, kteří jsou v prodlení se dvěma a více fakturami nebo se zpožděním více než 35 dnů. Tím by zamezila narůstání dluhů u jednotlivých odběratelů.

Společnost by také měla pravidelně ověřovat své dlužníky s fakturami po splatnosti, kteří své závazky nehradí, zda o nich není veden záznam v insolvenčním rejstříku, zda vůči nim nebylo zahájeno insolvenční řízení nebo dokonce vydáno rozhodnutí insolvenčního soudu. Jinak by se mohlo stát, že společnost promešká lhůtu pro přihlášení svých pohledávek a později by nemohla pohledávky vůči dlužníkovi vymáhat. S ohledem na 30denní lhůtu pro přihlášení pohledávek v případě řešení úpadku oddlužením je vhodné, aby se ověřování dlužníků v insolvenčním rejstříku provádělo alespoň jednou měsíčně.

Kvůli ověření správné evidence pohledávek po splatnosti doporučuji, aby společnost zasílala svým dlužníkům inventarizační dopis. Vytvoření takových dopisů umožňuje jednoduše používaný účetní software, takže to nemusí být pro pracovníce účtárny velkou zátěží. Pro

zasílání inventarizačních dopisů je vhodné stanovit hranici. Navrhuji, aby byly zasílány v případě pohledávek po splatnosti 90 a více dní a také v případě, že součet pohledávek za jedním dlužníkem přesahuje částku 30.000,- Kč. Inventarizační dopisy by měly být odesílány nejpozději v průběhu měsíce ledna následujícího po daném účetním období. Problémovým zákazníkům, kteří se společností nekomunikují a nereagují ani na upomínky, by měly být inventarizační dopisy zasílány doporučenou poštou s dodejkou. Dodejky je pak vhodné i s potvrzenými inventarizačními dopisy uschovat pro případné soudní nebo rozhodčí řízení.

V současné době společnost nemá vytvořený vnitřní předpis, který by upravoval inventarizaci, není tedy upravena ani inventarizace pohledávek. Je potřebné, aby společnost takovou vnitřní normu vytvořila a zakotvila do ní také pravidla pro zasílání inventarizačních dopisů k pohledávkám. Takovou normu je pak nutné pravidelně aktualizovat.

Obdobně nemá společnost vnitřním předpisem upraveny zásady pro tvorbu a používání opravných položek k pohledávkám. Považuji za nezbytné, aby ji společnost vytvořila v co nejkratší době. V takové vnitřní normě by měla být popsána pravidla pro tvorbu a rozpouštění zákonných opravných položek, která jsou stanovena jednotlivými paragrafy ZoR, a to zvlášť pro pohledávky vzniklé před 1. 1. 2014 a zvlášť pro pohledávky vzniklé po tomto datu. Dále by měl v tomto předpisu být stanoven postup pro tvorbu a zúčtování účetních opravných položek.

Je v rozporu s účetními zásadami (především zásadou opatrnosti), aby společnost nechávala pohledávku, která je po lhůtě splatnosti například půl roku, oceněnou původní rozvahovou hodnotou a neprovedla žádnou korekci v podobě opravné položky. Výše opravné položky by měla narůstat s rostoucí dobou od její splatnosti. Navrhuji proto, aby společnost ve směrnici týkající se opravných položek stanovila, že účetní opravné položky budou vytvářeny ve výši 20 % za každých 90 dnů po lhůtě splatnosti. Tak budou k pohledávkám, které budou 12 měsíců po splatnosti, vytvořeny účetní opravné položky ve výši 80 %, což považuji za odpovídající tomu, že většina dlužníků s tímto prodlením už své pohledávky uhradí jen zřídka. Účetní opravné položky je třeba tvořit také k pohledávkám, k nimž jsou vytvořeny zákonné opravné položky podle § 8a ZoR, a to tak, aby součet výše vytvořené zákonné opravné položky a výše účetní opravné položky odpovídal pravidlu pro tvorbu účetní opravné položky.

Navrhuji také, aby společnost podrobněji analyticky členila pohledávky, ke kterým byly vytvořeny opravné položky, a to tak, aby pohledávky s jednotlivými typy zákonných opravných položek i účetních opravných položek byly evidovány na samostatných analytických účtech. Společnost by tak měla lepší přehled o tom, ke kterým pohledávkám jsou vytvořeny jaké opravné položky, a také by se usnadnilo provedení inventury pohledávek a opravných položek a rozhodování, jaké opravné položky vytvořit či zrušit a které pohledávky jsou vhodné k odpisu.

Při tvorbě zákonných opravných položek a při daňovém odpisu pohledávek by měla společnost v každém zdaňovacím období zvážit, zda chce snižovat základ daně, například v případě, že směřuje k daňové ztrátě nebo pokud má daňové ztráty z minulých let, které chce použít jako odčitatelné položky, aby nepropadly. Pak by při tvorbě zákonných opravných položek měly mít přednost ty, které nebude možné tvořit v dalších zdaňovacích obdobích (tvorba OP položky za dlužníky v insolvenčním řízení v roce přihlášení pohledávky, končící promlčecí lhůta).

ZÁVĚR

Tématem bakalářské práce je řízení pohledávek ve společnosti Svoboda a Březík – pečivo s. r. o. z pohledu účetního a daňového. Jsem přesvědčena, že toto téma je aktuální pro velkou většinu podniků, které se s pohledávkami po splatnosti potýkají.

Cílem práce bylo provedení analýzy současného stavu řízení pohledávek z obchodních vztahů ve společnosti Svoboda a Březík – pečivo s. r. o. z pohledu účetního a daňového a na základě analýzy formulace doporučení vedoucích k odstranění a prevenci případných nedostatků a chyb.

V teoretické části byly s použitím dostupné odborné literatury a internetových zdrojů zabývajících se problematikou pohledávek charakterizovány pohledávky, popsány jednotlivé činnosti spadající do procesu řízení pohledávek a jejich účetní a daňové aspekty.

Získané teoretické poznatky byly pak v praktické části aplikovány na pohledávky z obchodního styku společnosti Svoboda a Březík – pečivo s. r. o. Společnost byla v úvodu praktické části představena, byly zmíněny některé důležité momenty z její historie a stručně provedena analýza majetkové a finanční struktury. Dále byly analyzovány pohledávky z obchodního styku a jejich řízení ve společnosti. Z pohledu účetního a daňového jsem pozornost soustředila na evidenci pohledávek a především na opravné položky k pohledávkám a odpis pohledávek.

Při analýze opravných položek za rok 2013 jsem zjistila, že společnost vytvořila nesprávně zákonnou opravnou položku k jednomu z odběratelů a také jsem upozornila na pohledávku, ke které mohla být, ale nebyla vytvořena zákonná opravná položka. Zjistila jsem také, že společnost v dostatečné míře nevytvářela účetní opravné položky a v roce 2013 neprovedla ani odpis žádné z pohledávek, ačkoliv evidovala nepromlčené pohledávky. Proto jsem v další části předložila příklady tvorby opravných položek (zákonných i účetních) a odpisu pohledávek, které by společnost mohla provést za rok 2014.

V závěrečných doporučeních jsem společnosti navrhla, aby problematiku inventarizace pohledávek a také tvorby a rušení opravných položek k pohledávkám zakotvila do interního předpisu (vnitřní účetní směrnice), tak jak to vyžadují účetní předpisy. Zdůraznila jsem povinnost tvorby účetních opravných položek k pohledávkám. Dále jsem navrhla pravidla pro upomínání dlužníků a také podrobnější analytickou evidenci pohledávek, ke kterým jsou vytvářeny opravné položky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BAŘINOVÁ, Dagmar a Iveta VOZŇÁKOVÁ, 2007. *Pohledávky: právně, daňově, účetně*. 3., rozš. vyd. Praha: Grada, 135 s. ISBN 978-80-247-1816-3.
- [2] BOKŠOVÁ, Jiřina, 2013. *Účetní výkazy pod lupou*. Praha: Linde Praha, 510 s. ISBN 978-80-7201-921-2.
- [3] DRBOHLAV, Josef a Tomáš POHL, 2011. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. 3., aktualiz. a doplněné vyd. Praha: Wolters Kluwer, 241 s. ISBN 978-80-7357-599-1.
- [4] KOVALÍKOVÁ, Hana, 2013. *Vnitřní směrnice pro podnikatele 2013*. 11. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 439 s. ISBN: 978-80-7263-824-6.
- [5] KOVANICOVÁ, Dana, 2012. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. XX., aktualiz. vyd. Praha: Polygon, 2012, 440 s. ISBN 978-80-7273-169-5.
- [6] MACHOVÁ, Helena, 2013. Smluvní sankce a daň z příjmů. *Daně a účetnictví bez chyb, pokut a penále*. Roč. XIV., č. 5/2013, s. 12-14. ISSN 1214-522X.
- [7] MARKOVÁ, Hana, 2013. *Daňové zákony 2013 - úplná znění platná k 1. 1. 2013*. Praha: Grada, 272 s. ISBN 978-80-247-4643-2.
- [8] MARKOVÁ, Hana, 2014. *Daňové zákony 2014, úplná znění platná k 1. 1. 2014*. Praha: Grada, 272 s. ISBN 978-80-247-5171-9.
- [9] MARŠÍKOVÁ, Jolana, 2014. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávnický*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Linde Praha, 496 s. ISBN 978-80-7201-939-7.
- [10] PILAŘOVÁ, Ivana, 2014. Nedobytné pohledávky a jejich účetní a daňové řešení v roce 2014. *Účetnictví v praxi*. Roč. XVIII, č. 2/2014, s. 13-16. ISSN 1211-7307.
- [11] PILÁTOVÁ, Jana a Jaroslav RICHTER, 2011. *Pohledávky a jejich řešení v podnikové praxi: praktická řešení a vzory, daňová a účetní problematika, vybraná související ustanovení*. 2. vyd. Olomouc: ANAG, 119 s. ISBN 978-80-7263-678-5.
- [12] RYNEŠ, Petr, 2014. *Podvojný účetnictví a závěrka k 1. 1. 2014*. 14. aktualiz. vydání. Olomouc: ANAG, 1139 s. ISBN 978-80-7263-853-6.

- [13] SALEK, John G. 2005. *Accounts Receivable Management Best Practices*. 1st ed. Hoboken, N.J.: Wiley, 224 p. ISBN 978-0471716549.
- [14] SYNEK, Miloslav, 2011. *Manažerská ekonomika*. 5., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 471 s. ISBN 978-80-247-3494-1.
- [15] ŠANTRŮČEK, Jaroslav a David ŠTĚDRA, 2012. *Pohledávky, jejich cese a hodnota*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Oeconomica, 122, 45 s. ISBN 978-80-245-1920-3.
- [16] ŠTEKER, Karel a Milana OTRUSINOVÁ, 2013. *Jak číst účetní výkazy: základy českého účetnictví a výkaznictví*. 1. vyd. Praha: Grada, 264 s. ISBN 978-80-247-4702-6.
- [17] VOZŇÁKOVÁ, Iveta, 2004. *Efektivní řízení pohledávek*. 1. vyd. Praha: Grada, 122 s. ISBN 8024707705.

Elektronické zdroje:

- [1] ČESKO, © 2014a. Zákon č. 216/1994 Sb. ze dne 1. listopadu 1994 o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 67, s. 2106 – 2111 [cit. 2014-11-12]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=216/1994&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- [2] ČESKO, © 2014b. Zákon č. 120/2001 Sb. ze dne 28. února 2001 o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 48, s. 3029-3059 [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=120/2001&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- [3] ČESKO, © 2014c. Vyhláška 500/2002 Sb. ze dne 6. 11. 2002, kterou se provádějí některá ustanovení zákona 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 174, s. 9690-9721 [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=500/2002&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- [4] ČESKO, © 2014d. Zákon č. 182/2006 Sb. ze dne 30. března 2006 o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky* [online].

- Částka 62, s. 2130-2224 [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=182/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- [5] ČESKO, © 2014e. Zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 33, s. 1026-1365 [cit. 2014-10-27]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=89/2012&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- [6] FAME, © 2010-2011. Řízení pohledávek. In: *Finport* [online]. [cit. 2014-11-02]. Dostupné pouze pro studenty Univerzity T. Bati ve Zlíně a VUT v Brně po registraci z: http://finport.fame.utb.cz/doku.php?id=rizeni_obeznych_aktiv:rizeni_pohledavek
- [7] MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, 2005. *Finanční analýza podnikové sféry se zaměřením na konkurenceschopnost sledovaných odvětví za rok 2013* [online]. MPO © 2005 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument/150081.html>
- [8] PASEKOVÁ, Marie, Zuzana CRHOVÁ a Eva KUDEROVÁ, 2013. Proces vymáhání nedobytných pohledávek z pohledu českých věřitelů v malých a středních podnicích. In: *Sborník z mezinárodní vědecké konference: Insolvence 2013 – konec jedné etapy, začátek další?* [online]. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Oeconomica. Pp. 56-62. ISBN 978-80-245-1927-2 [cit. 2015-01-31]. Dostupné z: <http://vyzkuminsolvence.cz/data/files/vedecke-konference/druha-konference-2013/sbornik-2013-final.pdf>
- [9] PILAŘOVÁ, Ivana. 2006. Pohledávky v účetnictví a daních. In: *Účetní kavárna* [online]. [cit. 2014-10-02]. Dostupné z: www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d83v59-pohledavky-v-ucetnictvi-a-danich/

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

OP Opravná položka

ZoR Zákon České národní rady č. 593/1992 Sb. o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 <i>Interiér nově vybudované prodejny - kavárny ve 32. budově areálu Baťových závodů</i>	36
Obrázek 2 <i>Doba obratu pohledávek a závazků v letech 2010 – 2013</i>	42
Obrázek 3 <i>Stav zákonných a účetních opravných položek v letech 2011 – 2013).....</i>	47

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Vývoj počtu zaměstnanců.....	36
Tabulka 2 Procentuální rozbor majetkové a fin. struktury společnosti.....	37
Tabulka 3 Vývojové trendy majetkové a fin. struktury společnosti.....	38
Tabulka 4 Struktura pohledávek v rozvaze k 31. 12. 2013.....	40
Tabulka 5 Vývoj pohledávek z obchodních vztahů a doby jejich obratu.....	41
Tabulka 6 Doba obratu pohledávek k tržbám z vydaných faktur.....	42
Tabulka 7 Rekapitulace opravných položek k pohledávkám v r. 2013.....	47
Tabulka 8 Tvorba zákonné OP podle § 8 ZoR.....	50
Tabulka 9 Pohledávky za spol. AX k 31. 12. 2014.....	51
Tabulka 10 Účetní odpis pohledávky za AM.....	52
Tabulka 11 Pohledávky a opravné položky za GA, a.s.....	52
Tabulka 12 Opravné položky a odpis pohledávek za GA, a. s.....	53